

ÖYKÜMEN

İKİ AYLIK ÇEVİRİM İÇİ ÖYKÜ DERGİSİ

AYŞEGÜL GÜL ECREN BAŞKURT K. EVŞEN YILDIZ EZGİ DALAN FAZLI BUĞU GİZEM
ÇETİN HACİRE GÜLTEKİN İBRAHİM HALİL ÇELİK KEVSER ÖZDAMAR OSMAN AKÇAĞ M.
FİKRET YILMAZ MEHMET EMİN ÜNAL RIDVAN ŞAHİN ŞABAN YURTÇU YAKUPHAN
GÜLEÇ YUNUS EMRE ÇAVUŞ

04

EDİTÖRDEN

Mehmet Emin Ünal

06

ÖYKÜNÜN RESMİ

Ayşegül Gül

07

ŞEHRİN YÜKÜ

Hacire Gültekin

10

BEN, O, DİĞERİ

Ecren Başkurt K.

14

CEMİLE HANIM

M. Fikret Yılmaz

17

BÜLENT BEY

Fazlı Buğu

27

KAYBOLMA

Şaban Yurtçu

30

TAŞTA BİTEN MEŞE AĞACI

Osman Akçağ

32

GERİCİLER

Gizem Çetin

35

DOKUNUŞ

Rıdvan Şahin

36

RÖPORTAJ: İBRAHİM HALİL ÇELİK-
UZAK BİR YERDEN ÖYKÜLER

Kevser Özdamar

39

GÖLGEDE KALANLAR SERİSİ:
OKTAY AKBAL

Ezgi Dalan

48

ÖYKÜ YAZMAK HİKAYE OLMAK:
ANNEMİN GELİNCİK TARLASI

Evşen Yıldız

50

EKMEK ARASI LOGOS: BARAN
ARSLAN VE TOPLUMCU
GERÇEKÇİ ÖYKÜLERİ

Kevser Özdamar

53

ÖYKÜMEN KÜTÜPHANE

Yakuphan Güleç

57

ÖYKÜMEN SÖZLÜK

Ezgi Dalan

60

UMUT BELKİ DE GELECEK
SAYFADADIR

Mektup

Öykümen

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

YAKUPHAN GÜLEÇ

YAYIN KURULU SORUMLUSU

MEHMET EMİN ÜNAL

YAYIN KURULU

AHMET ERGİN

EZGİ DALAN

KEVSER ÖZDAMAR

ZEMZEM GÜL

KAPAK GÖRSELİ

FATİH BİLGİÇ

ARKA KAPAK GÖRSELİ

@mosquesty

GÖRSEL YÖNETMEN

AYŞEGÜL GÜL

TASARIM VE MİZANPAJ

AYŞEGÜL GÜL

SOSYAL MEDYA SORUMLUSU

SÜLEYMAN ÇINAR

SOSYAL MEDYA

@oykumenedebiyat

oykumenedebiyat.com

© Her hakkı saklıdır.
İki ayda bir yayımlanır.

Hikâyelerin Sonsuz Yankısı

“İnsan, insana yük değildir,
İnsan, insana yurt olur.”

— Gülten Akin

Hikâyeler, insan ruhunun aynasıdır. Bazen bir çocuğun gülüşünde, bazen bir ihtiyarın derin çizgilerinde saklıdır. İnsanı çepeçevre kuşatan hikâyeler, bakıldığında görülen her yerededir. Kelimeler, hem bize bir başkasının dünyasını gösterir; bir kapı aralar hem de kendimize dönüşümüzün en önemli ve değerli vasıtasıdır. Bir varlık olarak insan, anlatmak ve anlaşılmak ister. Çünkü anlatmak, anlaşılmaya uzanan en eski köprüdür.

Anlaşılmak, insan ruhunun en derin sığınağıdır. Sesin yankı bulması, kelimenin ötesinde bir zihinde ve bir kalpte karşılık görmesidir. Bazen bir bakışta, bazense bir suskunlukta saklıdır.

Edebiyat, kültür ve sanata dair faaliyetler, bu arayışın en güzel iz düşümleridir. Bir şair dizelerini kaleme alır, bir yazar kelimeleriyle dünyalar kurar, bir öykücü hayatın küçük anlarını derinlikli hikâyelere dönüştürür, bir ressam renkleriyle duygularını yansıtır, bir müzisyen notalara ruhunu işler. Ve bir gün, bir okur Yahya Kemal’in bir mısrasında kendini bulur, bir öyküseven Mustafa Kutlu’nun satırlarında kendi hikâyesine rastlar, bir izleyici Osman Hamdi Bey’in fırçasının izlerinde geçmişine dokunur, bir dinleyici Dede Efendi’nin ezgilerinde hatıralarını duyar. İşte o an, sanat yalnız olmaktan çıkar; zaman ve mekân sınırlarını aşarak iki ruh arasında köprü kurar.

Öyküler, sadece bir kurgu değil, aynı zamanda hakikatin farklı aynalardaki yansımalarıdır. Bireysel yaşantılarımızı evrensel olanla buluşturur; bir sokak lambasının altında duran gölgede, bir dağın zirvesinde yankılanan sessizlikte, insan olmanın türlü halleri saklıdır. Sevgi, adalet, vicdan, umut, kayıp, bellek... Tüm çağlarda ve tüm coğrafyalarda yankılanan bu kavramlar, hikâyelerle yeniden doğar.

Öykümen, işte tam da bu yankıyı duyurmak için var. Sadece kelimeleri değil, onların ardındaki insanın, düşüncenin, duygunun takipçisi ve destekçisi olarak çıkılan yolculuklara eşlik eden. Anlatının iyileştirici gücüne inanarak, insanı insana yaklaştıran her öyküye kapılarını açan.

Her hikâye, bir başka hikâyeyle temas eder. Öykümen hikâyesinin hikâyeyle kesiştiği yerlerde iyi ve güzel olanı iyi ve güzel olanlarla buluşturmayı hedefliyor.

Yazının ana fikrine uygun olarak, insanın insana yurt olduğu, hikâyelerin bizi birbirimize yaklaştırdığı ve sanatın ruhlar arasında köprü kurduğu temasını güçlendiren bir şiir pasajı ekleyebilirim. Cahit Zarifoğlu'nun İns adlı şiirinden şu dizeler, yazının ruhuna çok yakışacaktır:

“Bir insan bir insanı sevmeli bazen
Bir insan bir insanı duymalı
Bir insan bir insana bakmalı içinden
Bir insan bir insanı anlatmalı.”

Mehmet Emin Ünal

YAYIN KURULU SORUMLUSU

Şehrin Yüğü

Hacire Gültekin

ÖYKÜ

- Hayır, istemiyorum dedim. Israr etme!

-Israr etmiyorum zaten Sabiha. Yalnızca beni anlamamı bekliyorum. Eskiden böyle değildin sen. Sinirli bile olsan gözlerin apayrı bir masal anlatırdı sanki. Şimdi neden perdelerle kapattın gözlerini?

-Of Nail of... Neden kabul etmiyorsun? Asıl beni anlamayan sensin. Biz eskiden sustukça daha çok anlaşırdık. Şimdi konuştuğça uzaklaşıyoruz.

-Beni sevmiyorsun artık. Bunu anlayabiliyorum Sabiha. Nail Bey'in gözleri doldu, ağlamamak için uzaklara daldı. Ufukta küçülen kalabalık şehrin mırıltıları titrerken gözlerinde, konuşmasını sürdürdü:

-Evet, anlıyorum ve biliyorum da. Fakat senin de bilmeni isterim ki Sabiha, ben de artık eskisi gibi değilim. Hatırlarsın eskiden ne çok üşürdüm, kalın kalın giyinirdim. Sıcak

havalarda bile bir ürperiş doldururdu koynumu. Şimdi sıcakla soğuğu ayırt edemiyorum pek. Hissizleştim mi acaba? Belki. Sonra ne çok yemek yedim eskiden hatırlar mısın? Şöyle güzel bir lokantaya girince ne var ne yok tıka basa yiyesim gelirdi. Sen bana kızardın, hatta bazen sinirlendiğin bile olurdu. İnanır mısın şimdi yemek yemek benim için sancılı bir ıstırap. Bak ne kadar zayıfladım zaten görüyor musun? Ağzıma ne vakit bir lokma atsam hayalin beliriveriyor önümde. En güzel düşleri terennüm eden gözlerini bana dikeyor, tüm mutluluklarımı

sakladığın gülüşünle beni geçmişin şen günlerine hapsediyorsun. Sonra bazen seninle konuşasım geliyor Sabiha. Bilirsin ben derdimi senden başkasına anlatamam. Çaresizlikten bir başkasına gidiyorum ama sonra adam sende diyorum. Beni Sabiha'dan başka kim anlar ki? Yoksa bu yüzden mi gittin Sabiha. Seni çok mu sıktım?

- Lütfen Nail, ne ilgisi var! Gitmem gerekiyordu. Anlamıyorsun derken bunu kastediyorum zaten. Bazen bulunduğun yerden pek çok şeyin uzaklara gitmeye başlıyor ve bedeninin onların hızına yetişemeyecek kadar ağır kalıyor. Bir vakitten sonra gördüğün, sevdiğin benim bedenimdi yalnız Nail. Tüm şehrin yükünü omuzlarıma aldım, ezildim. Bunu fark etmedin mi? Ben de çok aradım, ağladım, yemek yerken dikenler yuttum, karanlığı, hiçliği öksürdüm susuşlarıma, avuç avuç yakarışlar kustum. Görmedin mi Nail? Hiçbirini görmedin mi?

Nail Bey uzakta bir cami minaresine dikti gözlerini. Bu şehir eskiden daha mı güzeldi? Sanki periler uçuşurdu semalarında bir zamanlar. Kar değil sedef, yağmur değil inci yağardı gök kubbeden.

- İhmâl ettim seni değil mi Sabiha. Evet evet. İhmâl ettim seni. Ne olur affet beni, zeki biri sayılmam Sabiha biliyorsun. Hatta bazen ne aptallıklar

yapardım da sen telafi ederdin hep. Özür dilerim. Lütfen bağışla beni.

-Senin suçun değil Nail. Hiç kimsenin suçu değil. Ben kendim güldüm, yaşadım, ağladım. Seni çocukluğumun neşeli, curcunalı sofraları gibi sevdim ben. Yalın ayak koşturmacalarım, kokladığım avuç avuç toprak gibi sevdim. Seni sevmediğimi düşünme lütfen. Yoksa üzülürüm.

-Neden Sabiha... Kızacaksın şimdi biliyorum. Ama neden gittin o zaman? Beni neden yalnız bıraktın böyle. Ben en son ne zaman korktuğumu hatırlamıyordum. Şimdi hep korkuyorum. Yürürken, otururken, yatarken... Hep böyle mi olacak? Bundan sonra hep mi korkacağım? Aklımda senin en sevdiğin şarkı çalıyor bu aralar. Hastasın zannım vefâ mahzunusun/Söyle gönlüm sen kimin meftûnusun... Hatırladın mı? Ne olur dönsen, yine eskisi gibi baksan, gülümsesen bana. Beraber şarkılar dinlese, söylesek.

-Dönemem Nail. Hem dönmek de istemiyorum. Kızmadım ama bunu son kez söylüyorum. Seninle hiçbir ilgisi yok bu olanların. Benim gidişim eskilerden. Babam geliyordu bir zaman aklıma sürekli, bitkin, küskün. Gizli gizli ağlardı köşe bucak. Ben hiç ses çıkarmadan ağlamayı ondan öğrendim. Sonra annem... Kuru bir dal gibi sallandığı geliyordu aklıma.

Gözlerimin önünde hiç yaşamamış kadar soluk, hiç konuşmamış kadar silikti. O neşeli sofraların bölünüşü, avuç avuç kokladığım toprağın annemin üstünü örtüşü geliyordu aklıma. Benden kalan şeyler yok olduktan sonra benim kalmamın ne anlamı var Nail?

Nail Bey derin bir iç geçirdi. Elini yüzünde gezdirdi, gözlerini ovuşturdu. Dizinde yürüyen karıncayı parmağına alıp çatlak toprağa bıraktı.

- Peki Sabiha. Sen şimdi sanıyorsun ki ben yalnız kendimi düşünüyorum. Oysa seni düşünüyorum ben. Bari burada kalma ne olur. Burası çok kalabalık baksana. Her tarafta börtü böcek var. Sen hiç hoşlanmazsın haşereden. Hem buradaki ağaçlarda bir sürü kuş var. Öterler, seni uyandırırılar uykunun en tatlı yerinde.

- Nail, burası benim evim artık! Herkes kendi yalnızlığıyla uyuyor burada. Kimsenin kimseyi rahatsız ettiğini görmedim henüz. Haşereden de ürkmüyorum artık. Bilâkis sevdim onları. Hepsi gün boyu vızır vızır çalışıyor, koşuşturuyor. Kuşlara gelince de onların ötüşü artık en büyük keyfim. Ötüşleri en çok da seni hatırlatıyor bana. Hadi git artık Nail. Beni her özlediğinde yine eskisi gibi şarkılar mırıldan, kitaplar oku.

Nail Bey kendini sıktı, yutkundu fakat yine de iki damla gözyaşı yanaklarından aşağı süzüldü. Telaşla

sildi onları, kalktı oturduğu taşın üstünden. Dizlerine koyduğu şapkasını cebine, Sabiha Hanım'ın fotoğrafının yanına tıktırdı. Meğer bu şehir Sabiha Hanım'dan ibaretmiş. Şimdi ne kadar boş ve bir o kadar ağır! Tepeden aşağı, uzaklarda kalan şehre doğru yürümeye başladı, deminden beri göz göze geldiği cami minaresi ile baş başa, tüm şehrin yükünü omuzlarına alarak.

Ben, O, Diğeri

Ecren Başkurt K.

EDİTÖR:
EZGİ DALAN

“Sustun. Susma. Çünkü susmak her zaman
için güzel bir eylem değil. İnsan konuşmalı.”

Bir gün oturuyoruz balkonda ben, o, diğeri. Hava biraz esiyor, ama çoğunlukla sıcak. Meteorolojinin dediğine göre bugün hava durumu karpuz ekmek derece, % peynir oranında nem. Haklısınız canım, bu meteoroloji biliyor işini.

Balkonda bir masa var; bir çiçekli masa örtüsü, iki buçuk sandalye, iki kirli bir temiz bardak, yarım şişe su, bir elle bölünmüş ekmek, bir buçuk metre babaanne kilimi, bir ben, bir o, bir de diğeri. Ben ekmeklerle ilgileniyorum, o çiçekli masa örtüsünün desenlerini inceliyor, diğeri gökyüzündeki bulutları değişik şekillere benzetmece oynuyor.

Ben o'na döndüm:

-Eee anlatsana biraz, hasat zamanı başladı mı sizin köyde de?

-Bizim köyümüz yok, ben doğma büyüme buralıyım.

-Yaaa, öyle miydin sen? Peki İstanbul'u nasıl buldun, güzel şehir mi?

-Ben daha önce hiç İstanbul'a gitmedim.

-Annen baban nasıl? Özlemişlerdir seni. Ne zaman gideceksin?

-Benim annem babam vefat edeli dokuz yıl oldu. Yanlarına ne zaman giderim bilemiyorum, bunu bilmek insanoğlu için pek mümkün değil sanki?

-Mekanları cennet olsun. Ben

köpeğimi kaybettim biliyor musun?

-Üzüldüm, nasıl öldü?

-Bilmem belki ölmemiştir, kaybettim ben. Ya da o beni terk etmeyi seçti. Son zamanlarda mamasını değiştirmişt看, fark edince gitti herhalde.

-...

-Sustun. Susma. Çünkü susmak her zaman için güzel bir eylem değil. İnsan konuşmalı. Çünkü insan konuşabilme yetisine sahip. Çünkü insana bu yeti kullansın diye verilmiş. Çünkü insan bu; konuşur, yani...bence...sence... bilemedim ki...

-Sen çok mu seviyorsun konuşmayı?

-Hayır hiç sevmiyorum.

-Mutfağa gidip kendime bir bardak çay getireceğim, ister misin?

-Aslında isterdim ama mutfağa giriş bugün kapalı. Gitmesen daha iyi olur. Hem yanımda otur bence sen. Burası daha güzel. Burada otur hep, bak seni çiçeklerimle tanıştırayım.

-...

-Sen üniversiteyi kaç senede bitirdin?

-Ben üniversite okumadım.

-Marketteki süt fiyatları epey artmış, doğal inek sütü alın diyorlar. Ama ben inekleri pek sevmiyorum. Senin tanıdığın ahlaklı bir inek var mı?

-Yok ben hiç inek tanımıyorum.

-Anladım. Olsun, kuzular daha güzel hayvanlar zaten. Şey, aramızdaki sohbet...Ne bileyim, istemesem de şu noktaya yine...İı, geliyorum. Sen...sahi

sen...beni neden aldattın?

-...

-Sustun. Susma. Çünkü susmak her zaman güzel bir eylem değil. İnsan konuşmalı. Çünkü insan konuşabilme yetisine sahip. Çünkü insana bu yeti kullansın diye verilmiş. Çünkü insan bu; konuşur, yani...bence...sence... bilemedim ki...

-Bu konuyu konuşmayacaktık artık hani?

-Konuşmuyoruz ki. Ama biraz konuşalım. Hem gidecek bir yer de yok, bak konuşacak konu da aradım bulamadım. Bence şimdi bunu konuşalım. Evet bunu konuşacağız.

-Hataydı, ama bitti gitti. Bir günlük bir şeydi, geçti ve gitti. Anladın mı?

-Anladım. Ya da anlamadım. Bilmiyorum ki sence anladım mı?

-Bence bu konuda sen çok fazla düşünüyorsun.

-Nasıldı? Güzel miydi? En çok neyini beğendin mesela? Ne renkti saçları? Hangi şampuanı kullanıyormuş? Duş... duş da aldı mı seninle?

-Ben artık kalkayım..

-Bugün hava şartlarından dolayı kalkışlarda rötör var. Üzgünüm, mecbur buradasın.

-...

5 dakika 34 saniyelik bir sessizlik oldu. Diğerinin bulut benzetmece oyunu bitti. Diğerine döndüm:

-Sence ben çirkin miyim?

-Yoo.. Onu nereden çıkardın? Bence sen yüzde 39 güzelsin.

-Yüzde 39?

-Kalpte 98.

-Ama onlar kalbimi görmüyor.

-Herkes görebilse o güzelliğin bir anlamı kalır mı? Bu çok gizli bir büyü. O kalbi

sadece aynı seviyede güzelliği bulunan kalpler görebilir. Kalpte 98. Unutma. Diğerine gülümsedim. O'na döndüm:

-Duydun mu? Kalpte 98'miş...

-Neyi duydum mu?

-Senin kulaklarında biraz problem var gibi.

-Bilmem, belki. Bir doktora giderim yarın.

-Onun mesleği neydi? Doktor mu?

-Ne önemi var şimdi bunun?

-Öğretmen o zaman?

-Bunu nereden çıkarıyorsun?

-Benden başarılı olmalı.

-Sen de başarılısın. Beni sevmek konusunda çok başarılısın.

-Ben bu başarının karşılığını hiç göremedim. Demek ki yeterli bir başarı değildi, bana hiçbir mükâfat getirmedi.

-Ben sana şarkı söyleyeyim mi?

-Ona söylediğin şarkıyı mı? Sahi ona şarkı söyledin mi?

O yine sustu. Şimdi ben de sustum. Diğer masadaki örtünün desenlerini saymaca

oynamaya başladı. Bir kuş öttü, bir araba korna çaldı, bir adam ve bir kadın el ele tutuştu, bir teyze yardım istedi, iki amca selamlaştı. Sonra kapı çaldı. Ben kalktım, kapıya bakmaya gittim. O’nu ve diğerini balkonda bıraktım. Kapıyı açınca karşımda annemi gördüm, aaa hoş geldin dedim. Mutfağa giriş yasak ama balkona geçebilirsin biz balkonda oturuyoruz. Misafirin mi vardı, keşke gelmeseydim dedi. Olur mu öyle şey, gel gel onlar yabancı değil dedim. Ayakkabılarını çıkarıp içeri geçti, ayakkabılarını ayakkabı dolabına koydum. Ayağına mavi çiçekli terlik verdim. 38 numara. O önden ben arkadan balkona yürüdük. Hani misafirlerin vardı, neredeler diye sordu. Aaa daha demin buradaldı, ama nereye gittiler ki dedim. Ah canım, ah güzelim dedi annem. Bu cümleden sonra hep gelip bana sarılır. Yanıma sokuldu, bana sarıldı, saçlarımı okşadı. Omzumun ıslandığını hissettim. Yağmur yağmadığına göre annem ağlıyordu. Ben de gülümseyip ona sarıldım. Sen yine mi ilaçlarını almadın diye sordu. Grip de değildim, ne ilacı canım. Yaşlılık zor olmalı baksana. Hiçbir şey söylemedim yaşlı oluşuna üzülmesin diye. Neden böyle yapıyorsun annem, dedi omzumu ıslatmaya devam ederek makarnayı domates soslu yapışımı kastediyor olmalı. Peki bir dahakine peynirli yaparım dedim. Daha sıkı sarıldı, bu fikri sevdi sanırım. O sırada karşı yola doğru gözümü çevirdim,

“O ve Diğerleri oradaldı. O bana üç saniye baktı. Diğerleri bana beş saniye el salladı. Küçük bir salise gözümü kırptım, açtığımda yoklardı. Onlar gitti, annem kaldı. Balkondayız beraber. Bir annem var; bir masa, bir çiçekli masa örtüsü, iki buçuk sandalye, iki kirli bir temiz bardak, yarım şişe su, bir elle bölünmüş ekmek, bir buçuk metre babaanne kilimi, bir de ben. Yarın onlar yine gelir, daha beni aldattığı kişinin en sevdiği yemeği soramadım. Hem yarın mutfağa giriş de açılır, portakal suyu içeriz. Bu sırada annem geçmişle ne kadar yaşanabilir, sana da bize de yazık. Yapma artık, bu acı sana çok fazla canımın içi” diyordu. Sahi kimin şiiriydi bu, Cemal Süreya mı?

Cemile Hanım

M. Fikret Yılmaz

EDİTÖR:
ZEMZEM GÜL

“O, kendi kültür sınıfının tipik bir örneğiydi. Yüzeysel, kulaktan dolma bilgileri sorgulamadan benimseyen milyonlarca insandan biriydi.

yunus emre çavuş

Cemile Hanım, kocasını kaybettikten sonra da bulunduğu sakin kıyı beldesinden ayrılmadı. Yaşı altmış epey geçmişti. Rahmetli eşinden kalan emekli maaşı ve sahip olduğu daire sayesinde sıkıntısız bir yaşam sürüyordu. Oğlu büyümüş, büyük şehirlerde sığınacak liman arayan bir gemi gibi amaçsız dolaşan biri olmuştu. Yılda bir-iki kez annesini ziyaret ediyor, hâlini pek sormadan bir konuk gibi gelip gidiyordu.

Cemile Hanım'ın en büyük üzüntüsü, oğlunun düzensiz, sorumsuz bir hayat sürmesiydi. Ancak yıllar geçtikçe onu düşünmeyi azaltmıştı. Oğluna ihtiyaç duymadan yaşamını sürdürebildiğine şükreliyordu. Hayatın hep böyle devam etmeyeceğini biliyordu, ama "Allah kerim" diyerek içini rahatlatıyordu.

Neyse ki Cemile Hanım'ın çok iyi komşuları vardı. Yandaki binanın giriş katında oturan Turan Bey ve eşi Rukiye Hanım, ona adeta birer akraba gibiydiler. Çoğu zaman balkondan balkona konuşur, şakalaşırlardı. Cemile Hanım, vaktinin büyük bir kısmını onlarla geçirirdi. Yargıçlıktan emekli olan Turan Bey, okuyan ve aydın bir insandı. Cemile Hanım, çözemediği her sorunu gönül rahatlığıyla Turan Bey'e danışırdı.

Eşini kaybettikten sonra maaş bağlanması, tapu ve banka işlemleri gibi karmaşık konuları Turan Bey'in

yardımla kolayca halletmişti. Gerekliğinde hastane randevularını alıyor, hastaneye gidip gelmesinde yardımcı oluyordu. Cemile Hanım da zaman zaman yaptığı güzel çörekleri "Çayla yersiniz." diyerek komşularına ikram ederdi.

Cemile Hanım, bu iyi komşusuna her zaman minnet duyar ve bunu çeşitli vesilelerle dile getirirdi. Ancak iki aile arasında tek bir konuda görüş ayrılığı vardı: siyaset. Her konuda Turan Bey'i saygıyla dinleyen ve görüşlerine değer veren Cemile Hanım, konu siyasete geldiğinde kendi fikirlerini kabul ettirmeye çalışırdı. Böyle durumlarda Turan Bey, tartışmayı uzatmaz, çoğu kez şakayla konuyu kapatarak hoş olmayan bir anlaşmazlığın doğmasını önlerdi.

Cemile Hanım, savunduğu siyasetçi hakkında aslında pek bilgiye sahip değildi. İzlediği televizyon kanallarının etkisinde olduğu apaçık belliydi. Lise öğreniminden sonra evlenmiş, kendisini ev işlerine adanmıştı. Siyaset bilgisi duyduklarından ibaretti. Buna rağmen siyasete dair fikirlerini ısrarla savunur ve başkalarını da ikna etmeye çalışırdı.

Cemile Hanım için en zor olan şey, beynini yormaktı. Magazin haberlerini ve aşk dizilerini izlemek, bunları arkadaşlarıyla paylaşmak onun en büyük zevkleri idi. Dizilerin duygusal sahnelerinde ağladığını arkadaşlarına

anlatır, önemli sahneleri detaylarıyla paylaşırdı. O, kendi kültür sınıfının tipik bir örneğiydi. Yüzeysel, kulaktan dolma bilgileri sorgulamadan benimseyen milyonlarca insandan biriydi.

Enflasyonun ne olduğunu, neden yükseldiğini bilmesede de pazardaki fiyat artışlarını geçici bir durum olarak yorumluyor, iktidarın mutlaka bunu düzelterceğine inanıyordu. Ona göre pahalılığın sebebi, fırsatçı bakkallar, kasaplar ve manavlardı.

Cemile Hanım, inançlı bir kadındı. Kocasını kaybettikten sonra kendini uhrevi hayata daha fazla vermiş, başını örterek namaz kılmaya başlamıştı. Ancak sevdiği dizilerin namaz saatine denk gelmesi onu rahatsız ediyordu. Bazı diziler için namazını kazaya bırakmayı bile tercih ediyordu.

Bir ilkbahar sabahı, Cemile Hanım her zamanki saatte balkonuna çıkmadı. Rukiye Hanım merakla seslendi:

“Cemile! Neredesin?”

“Hastayım.” diye yanıtladı Cemile, zayıf bir sesle.

Rukiye Hanım hemen Cemile’nin evine gitti. Cemile, solgun ve halsiz bir şekilde yatıyordu. Gece rahatsızlanmış, midesinde ağrı başlamıştı. Birkaç ilaç almış ama ağrısı dinmediği gibi kanama da olmuştu. Durumu öğrenen Turan Bey, eşiyle birlikte Cemile’yi hastaneye götürdü. Hastanede yapılan tetkiklerde ciddi bir

sorun olmadığı söylendi ve taburcu edildi. Ancak akşama doğru Cemile’nin sancıları dayanılmaz hale geldi. Tekrar hastaneye götürüldüğünde kan verilmesi gerektiği, ancak hastanede kan bulunmadığı söylendi. Turan Bey, sekiz saatlik bir çaba sonucu gereken kanı temin etti. Ancak dönüş yolunda hastaneden gelen telefonla Cemile’nin hayatını kaybettiğini öğrendi.

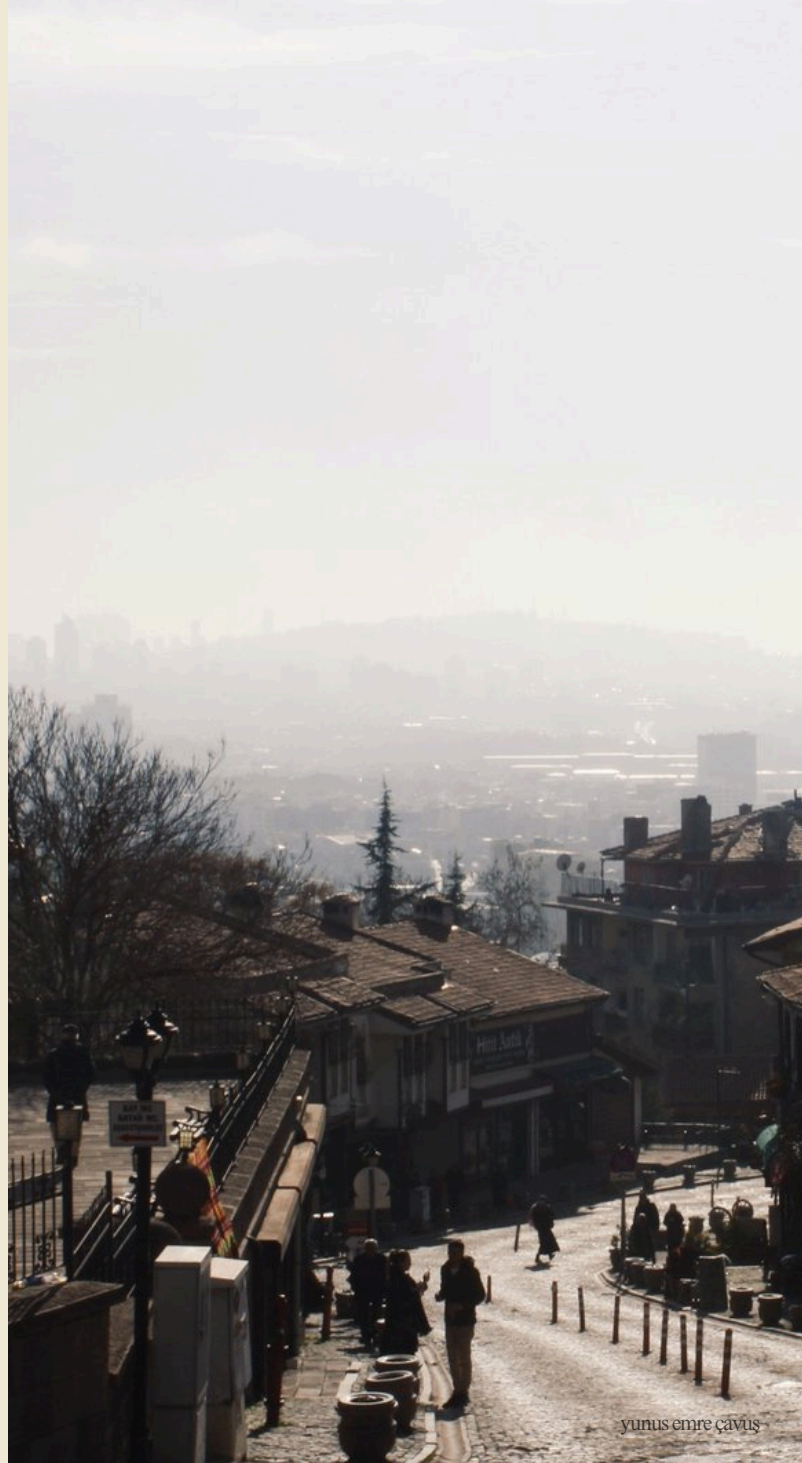
Cemile Hanım’ın ani ölümü çevresinde büyük üzüntüye yol açtı. Oğlu, durumu annesinin desteklediği siyasi partinin temsilcilerine bildirdi. Cenaze, bu partinin elemanlarının yardımıyla belde mezarlığında toprağa verildi. Ölümünden bir hafta sonra, partinin düzenlediği mevlit halk hoparlörlerinden duyuruldu.

Bülent Bey

Fazlı Buğu

EDİTÖR:
KEVSER ÖZDAMAR

Akşamdan karısıyla şakalaşıp uyurlarsa, sabaha hangisi önce kalkarsa şakasını mutlaka iade ederdi. Onların süregelen bu adetine daha kimse ihanet etmemişti. Karısının ona dediği gibi; “burnunun içindeki kıllar beyazlasa dahi” vazgeçemiyordu bu çocukluk huyundan. “Sen yapmıyormuşsun gibi bana çocuk diyorsun ama...” “Evet, ikimiz de yapıyoruz, haklısın galiba.” Onlar bunun çocukluk olduğunu biliyorsa da birbirlerini kırmamak için söylemezlerdi bunu. Şakayı daha şakacı kılmak, bunun tadını uzun uzadıya çıkarmak ya da sadece bir şaka olduğunu, süregelen bir âdetleri olduğunu bir kez daha hatırlatmak için işte. Geniş pirinç karyolasında döndü bir kez Bülent Bey. Yanında karısını göremeyince şaşırdı. Gözlerini biraz daha araladı. Yoktu. Gün iyiden iyiye dolmuştu içeriye. Hafif bir üşüme hissetti yorganı üstünden atınca. Tekrar sarındı yorganına. Yüzüstü döndü. Ekşi, terlemiş insan kokusu getiriyordu perdeyi anca aralayan

yunus emre çavuş

rüzgâr. Bahar ve çiçek kokularını getirmeyi bugün kendine fazla görmüştü anlaşılan. Kumrular havalandı pencereden. Onların kokusunu da duyumsadı. Daha keskin bir ter kokusuna benziyordu. İçi bulandı. Tekrar güneşi duyumsamak istedi bu arada. Üşüyordu çünkü. Az önce rüzgârın getirdiğini sandığı ter kokusunun kendinden geldiğini anladı. Akşamdan az terlememişti. Hâlâ da terliydi. Güneş yüzüne düşünce kendinden geçmiş gibi oldu. Utandı. Yıllardır her sabah üstlerine düşen güneş, çocuklarını arka izbe odalara hapseden anne babanın bir ayıbydı ona göre. Şimdi evlenip iş güc sahibi olmuş çocuklarına bu kazıklarını hatırladıkça içi cız ederdi. Nerede anne baba şefkati, neredeydi merhameti? Geniş, gün yüzü gören ve ön bahçeye bakan odalarını çocuklarına vermek gelmemişi hiç içlerinden. Severek, sevişerek evlenmişlerdi. Ne görücü ne mantık evliliği, sadece ve sadece aşk evliliği idi. Evliliklerinin ilk zamanlarında her türlü şımarıklığa hakları varmış gibi gelirdi onlara. Kendilerini fazla düşünmekse buna en büyük örnekti. Çocukmuş, ebeveynlikmiş, kim takar! Son sürat giden aşkları daha mühimdi onlar için. Bunun sınırı ne kadar uzağa dayanırsa o kadar büyümüş gibi gelirdi aşk onlara. Bazı geceler çocukların iç

sızlatan ağlamalarını duymazdan gelip kendilerini delice sevmelere kaptırmak bu yüzden önemliydi. “Çocuk ağlıyor galiba!” “Duyma! Hadi gel buraya.” “Hı.. yapma, çocuk ağlıyor diyorum sana!” “Gel buraya sen! Ağlasın biraz, ne çıkar.” “Sen de düşündüğümü düşünüyorsun. Hınzırca gülüşünden belli.” “Dur yapma böyle! Hınzır haa haa! Dur yavaş kopartacaksın!” “Doyamıyorum, ne yapayım? Suçlu kim hı? Ha ha ha!” “Bilmiyorum.” Sonra gittikçe pesleşen sesler nerdeyse kesilir... “Tamam, yeter bu kadar. Biraz da çocuklarıma bırak beni.” “Hep benim ol, sadece benim! Gel buraya.” “Dur deli, bırak diyorum. Bırak! Oldu işte. Yat sen ne olur. Ben bakar gelirim. Hay Allah, çocuklar nasıl da ağlıyor. Nasıl böyle acımasız olabildiğimize şaşıyorum doğrusu. Kendime inanamıyorum.” “Ben de!” “Seni seviyorum!” “Ben de!” Karısının bugün şaka yapmasına izin vermeyecekti. Sıkındı canı. İşleri kötüye gidiyor, gün be gün bozuyordu. Artık yaşlanmıştı, oğlunun dediği gibi satmak geçiyordu içinden dükkânı. Ah, oğlunu daha evvelden dinleseydi. Ama şu kör olasıca gururuna anlatsaydı. Dinlemezdi ki. Hem nasıl dinlesindi ki? Çocuğu bugün büyük bir yönetici olup çıktıysa bu emektar manavları sayesinde değil miydi? Sonra kızının başarılı kariyeri... Buraları satıp yanlarına taşınmak da ne oluyordu

öyleyse? Gerçi oturdukları sitede bir apartman tutacaklarını söylüyorlardı. Onlara yük olmayacaklardı yani! Belki de ağrına giden bu söz olmuştu. Demek ki aynı evde oturmayacaklardı. Onlara yük olacaktı, öyle mi? Kaldı ki onlardan ayrı oturmayı kendisi daha çok isterdi. Çok şükür elleri ayakları tutuyordu. Çocukların da oturmuş bir düzeni vardı. Bunu bozmayı hiç istemezdi. Ama yine de koymuştu işte ayrı yaşamak sözü. Belki de manavi satmamak için bahane yaratmıştı kendine. Eşinden dostundan ayrılmak zor geleceği için böyle davranmak gelmişti içinden. Her neyse ne! Büyük marketler ve her köşe başında türeyen seyyar satıcılar hepten bitirmişti işini. Böyle daha ne kadar dayanabilirdi, doğrusu kestiremiyordu.

Lavaboda buldu bir an kendini. Elini yüzünü çabucak yıkayıp oyalanmadan tekrar yatak odasına geçti. Üstünü giyip salona geçtiğinde ise hortlak görmüşten farksızdı yüzü. Mutfaktan gelen tıkırtılar ve evin içini dolduran kızartma kokularına bakılırsa karısının niye erken kalktığını anlamıştı. Dün çürümeye yüz tutmuş sebzelerden bir file taşımıştı eve. Bunlardan faydalanmanın en iyi yolunu, belki de kurtulmanın; bunları kızartmakta bulmuştu karısı, ona göre daha dahiyane bir fikir gibi gelmişti bu. Sonra isterse günlerce dipfrizde bekleselerdi. Biraz biraz hepsi mutlaka

tüketilirdi. Akıllı karısı yine iyisini düşünmüştü ama neye yarardı ki ha neye!

Karısı az sonra salona geldi. Kocasının orada bulunuşu çok normalmiş gibi gülümsedi ona. Elinde tahta bir kaşık tutuyordu. Kaşıktaki yağın halıya damlamaması için de elini siper etmişti kaşığa. Daha çok gülümsedi kocasına. Bu hareketinin çok zekice olduğunu belirtmek içindi bu. Nasıl elimi siper edişim, der gibi. Ve kocasının bunu anlaması için döndürdü ona doğru kaşığı. Kocası bu hareketini görmezden gelmiş gibi evin duvarlarına çevirdi yüzünü. Karısı ona kendini göstermeye fazlasıyla kararlıydı bugün. Bunun bir yolunu bulduğunda atıldı lafa; “kahvaltı az sonra hazır olur.” dedi amacını fazlasıyla belli eden bir ses tonuyla ve çabucak mutfığa döndü. Orada çok az bir süre kaldıktan sonra hızlı ve telaşlı adımlarla yatak odasına yürüdü. Kocası, oturduğu kanepeden onu izliyordu. Başını arkaya çevirerek odaya geçişini izledi. Onu küçümsercesine gülümsedi. Ne yapmaya çalıştığını anlamışsa da durdurmaya çalışmadı onu. Karısı yatak odasının kapısını açıp “Seni yaramaz ve tembel çocuk, hâlâ uyuyorsun demek!” dediğinde yüzündeki gülümsemenin silinmiş olduğunu oturduğu yerden görebiliyordu. Yoktu çünkü yatakta.

Kaskatı durmuş bekliyordu salonda. Bir beton sütunu gibi. Odanın her köşesine göz gezdirmeyi ihmal etmedi yine de kadın. Yatağın altına bile bakmak geçti içinden. Sanki kocasını yatağın altında bulmak, üstünde bulmaktan daha olası ve akla yakın geliyordu ona. Az önce aralayarak girdiği kapının arkasına son kez bakınca kocasını burada bulamayacağı inancı ve salonda gördüğünü anımsaması aynı ana denk geldi. Çaresizce kafasını önüne eğip mutfığa doğru yürümek elinden gelen tek şeymiş gibi yapmaya çalıştı. Nasıl bir yanlış yaptığını düşünerek ağır aksak düşünceli bir şekilde yürüyordu. Yıllar sonra ilk defa oluyorsa bu durum, kocama karşı büyük bir suç işlemiş olmalıyım, diye söyleniyordu. Evet, kötü bir şey olma olasılığı ağır basıyordu. Bu pek muhtemeldi. Peki sahiden böyle bir şey olmuş olabilir miydi? Bu ihtimali düşündükçe beynine kan pompalanıyordu sanki. Ya olmuşsa, ya olmuşsa, diye söylenmeye devam etti. Sonra tekrar düşünmeye ve en nihayetinde kahvaltı sofrasına oturduklarında kafası önünde hiç konuşmadan düşünmeye devam etti. Zaten konuşmak istemeyen kocasının hoşuna gidiyordu bu suskunluk. Ancak kapıyı açıp kendini dışarı atınca büyük bir pişmanlık yaşayacaktı. Karısını bu denli üzmeye hakkı var mıydı? Onu rutin sabah şakalarını yapmaktan

neden alıkoymuştu? Nasıl bu kadar kötü olmuştu? Şimdi sokak penceresinden onu izlediğinden adı gibi emindi. Belki dönüp bir el sallasa yüzündeki hüznü dağıtmayı başarırdı. Kocasından bu işareti alan kadın dışarı çıkıp uzun uzun el salladı ona ve “Allah’a ısmarladık” diyerek uzun bir süre mutlulukla arkasından bakakaldı. Çok şükür bir şey yoktu.

Bülent Bey düşünceli düşünceli dükkanının yolunu tutarken aklına birden gelmiş gibi sadece öğle araları uğradığı kahvehaneye geçip oturmak istedi. Önce asma çardağının altına oturmak istediye de loş ışıkla dolu içeriye geçip oturmak daha iyi bir fikir gibi geldi. İçeride işsiz takımından Murat ve Sabri oturmuş çene çalıyordu. Bülent Bey bir baş selamı vererek onlara, masadaki gazetelere dikkat kesildi. Gazeteler yine manşetleriyle dikkat çekiyordu ama gazete okuyacak, siyaset dinleyecek havası yoktu. Aynı masalları dinlemenin nasıl bir havası olabilirdi ki? Spor bölümünü çevirdi aceleyle. Orada da başlıklar göze çarpıyordu. “Ateş” soyadlı bir golcünün attığı gole atfen “Ahmet, Roma’yı ateşe verdi” deniyordu. Daha altında ise bir dedikodu haberi vardı. Eski antrenör yardımcısı allem edip kallem edip antrenörünü kovdurup yerine geçmiş ama koltuğunda fazla kalamamış, o da kovulmuştu. Bülent Bey bunun böyle

olacağını çok önceden kestirmişti. Buna sevinse mi üzülse mi bilemiyordu. Ne de olsa yeni antrenör de acı çekecekti ve Bülent Bey buna kayıtsız kalamıyordu. Özellikle işlerinin kötü gittiği bu dönemde böyle haberler daha çok canını yakıyordu. Hırsla kapattı gazeteyi. Aynı anda kapıdan yeni girmekte olan berber Süha'yı gördü. Bu adamla her gün bir defa tavla partisi yaparlar, çoğunda da Bülent Bey kazanırdı. Bu kazanmaların özellikle sulu şakalarına ve ağzının olmayan ayarına bir ders niteliğinde olduğunu düşünürdü Bülent Bey, Süha Bey'in. Rakibinin her yenilgiden sonra büründüğü suskunluk, Bülent Bey'in görmek istediği en büyük zevklerinden biri olmuştu. Süha Bey kapıdan girerken konuşmaya başlamıştı daha: "Manav efendi yine gazete mi okuyorsun? Ne anlarsın şu gazete haberlerinden anlamam. Bırak birbirlerini yesinler, sana mı kaldı tasası? Gel biz seninle bir el tavla çevirelim. Hesabını keseyim senin, kah kah!" Gülmesinin sonunda aklına birden gelmiş gibi "Hayırdır bugün öğleni bekleyememişsin?" diye sordu son olarak ve masadaki yerini aldı. "Evet, öyle oldu," dedi Bülent Bey buna cevap olarak. "Sabahtan uğramak istedim." "Şuna bir an önce yenilmek istedim desene..." dedi Süha Bey ve pis pis sırıttı, yenilen hep kendi değilmiş gibi.

Bülent Bey oralı olmadı. Kahveciye seslendi. "Oğlum Fazlı, getir şu tavla takımını." dedi. Bu sese ilk uyanan işsiz takımından Murat ve Sabri oldu. "Oo kıran kırana bir maç izleyeceğiz desene!" dedi ikisi de ve masadaki yerlerini aldılar. "Kıran kırana mı?" dedi Süha Bey, "Manavın bana dayanacak gücü mü varmış ki!" deyip kahkahasını saldı. Maçın sonucunu şimdiden gören Murat ve Sabri bıyık altından gülümsediler birbirlerine. Kahveci o anda tavlayı yavaşça masaya bıraktı. Şimdiden kahvehaneyi dolduracak zevkli bir maçın havasına bürünmüştü. Parmak uçlarında dönerek içini gizli bir sevinç kaplamışçasına çayları getirmeye koyuldu. Maça her zamanki gibi önde başlamanın verdiği mutlulukla Süha Bey başladı. Bu durumlarda şansın daha fazla onu

onun yanında olduğunu düşünür, büyük bir coşkulanmayla başlardı maça. Ama bu coşkusu maç sonuna kadar götürdüğü pek vaki değildi. Daha maçın ortasında büyük bir mutsuzluğa kapılır ve sinirli bir hale bürünürdü. Bülent Bey ise bu durumun kendisine yaradığını bildiğinden için için sevinir ama bunu dışarıya pek yansıtmazdı. Çünkü bu tavla oyunu sayesinde anlamıştı ki her zaman dengeli ruh halleri, kazanmaya daha yakındı. Yani maça nasıl başlarsan sonuna da öyle gitmen gerekiyordu. Bülent Bey bu yüzden orta bir sevinçle başlar, maçın sonunu yine orta sevinçle sonlandırmayı düşünürdü. Maç içinde inişler çıkışlar çokça olsa da o, bunları hep aynı dinginlikle savuşturur, yoluna kararlı adımlarla devam ederdi. Maçın sonlanmasına yakın Süha Bey'in nerdeyse sesi bile çıkmazdı. Sürekli çevresinde sataşacak bir şey arardı. Bunu bilen diğerleri, ona gün doğmaması için onu pek kızdırmaya yeltenmediler. Bir an önce yenilip sinirli sinirli kahvehaneyi terk etmesini eğlenmeleri için yeterli buldular. Bülent Bey maçı kazanınca Süha Bey hiç konuşmadı. Bir süre gazetelerle oyalanmış gibi yaptı. Masadakilerden ses çıkmayınca başını gazetelerden kaldırıp çay paralarını ödemeye koyuldu. Üstünde Sabri ve Murat'ın pis sırtışını hissederek

kasaya ulaştı. Çay paralarını ödeyerek ortadan bir anda kayboldu. O gidince Sabri ve Murat kahkahalarını koyuverdiler. "Adam yıllardan beri olduğu gibi kaybedeceğini bile bile oturdu yine masaya." dedi Murat.

"Eh, öyle." dedi Sabri. "Adamın zevki de bu."

"Valla öyle" dedi Murat. "Ne adammış bu Süha Bey." Sohbeta katılması için Bülent Bey'e bakıp konuşsalar da o, rakibinin arkasından konuşmayı yine kendine yakıştıramadı ve "Hadi bakalım gençler, biraz da iş." diyerek onların işsizliğine üstü kapalı göndermede bulundu, hızlıca ayrıldı kahvehaneden.

Bülent Bey büyük bir kaldırımın üstünde, açık bir arazide, meyhanede tek başına demlenen dertli bir insanı andıran manavına doğru yürürken şu manavlık işine ilk ne zaman karar verdiğini düşünmeye çalıştı. Galiba ilkokul çağlarıydı. Sınıfın en kanlı canlısı Fatma'nın beslenme çantasına şaşkınlıkla baktığı yıllarda düşünmüştü bunu. İçlerinde çeşit çeşit meyvelerin olduğu sürpriz bir çantaya benzetiyordu onu. Elini her daldırıp çıkardığında farklı bir meyve çıkarıyordu Fatma. Bazen etrafına verdiği de olurdu Fatma'nın. Bülent Bey'e öyle gelirdi ki Fatma tüm sınıfa dağıtsa bile bitiremezdi çantasındakileri. Sonra kendi evini düşünürdü. Koca bir evde dedesi,

amcaları ve onların çocuklarıyla birlikte yaşıyordu. Meyve ve sebze onların evine sayıyla girer, bölüşerek paylaşıldı. Daha canının çektiği kadar meyve yediği olmamıştı. Şikâyet etse babası ve amcaları paylardı onu. Bu yüzden verdiklerine hep razı görünürdü ama için için hep daha fazla meyve yemenin hayalini kurardı. Bunun yolu da galiba manav olmaktan geçiyordu. “Ben manav olacağım” derdi “Büyüyünce ne olacaksın?” diye soran büyüklerine. Bunu duyan büyükler güler ve neden manav olmak istediğini sorarlardı. “Bir sürü meyve sebze yemek istiyorum da ondan” derdi o da. “Tüm sebep bu mu?” diye sorardı onlar ve başını okşayarak gülümserlerdi ona. “Sonra ismi çok güzel. Manav kelimesi ağızdan çok kolay çıkıyor ve havalı bir şey.” diye devam ederdi. Havalı lafını sınıfta herkes kullanırdı, o da büyüklerinin hoşuna gittiğini bildiğinden bunu özellikle söylerdi. “Havalı demek! Ne güzel bir laf kimden öğrendin?” “Sınıfta herkes kullanıyor.” “Ya demek herkes kullanıyor. Seni akıllı çocuk. Neden doktor veya öğretmen olmak istemiyorsun peki?” “İstemiyorum işte! Ben manav olacağım ve çok mutlu olacağım.” Manav olmuştu. Dediği gibi mutlu da olmuştu ama çocukken yediği meyvelerin tadını hiçbir zaman gerçek manada bir daha alamamıştı.

Kalabalık bir ailede yaşamayı, herkesin bir başkası için yaşadığı o yılları çok arıyordu. Amcaları onu hiçbir zaman çocuklarından ayrı tutmazlardı. Ne kazanırlarsa annelerine verirler, o da tüm aile bireyleri arasında eşit paylaştırırdı. Daha kimsenin aldığına rıza göstermediği olmamıştı. Herkes kendinden çok bir şeyleri başkasının almasını daha çok isterdi. Yani çorbada en çok tuzun kendilerinden gelmesi için daha çok çalışır, çabalar ve bundan hiç şikayetlenmezlerdi. O yılları ne çok arıyordu... Onun da hayali çocuklarıyla birlikte böyle bir evde yaşamaktı. Ama görüyordu ki onlara rahatsızlık vereceği için bundan kaçınması gerekiyordu. Kendi mutluluğu için başkasının mutsuzluğuna sebep olmak bencillikti zaten. Ama o çocukluğunu ve ilk gençliğini geçirdiği o evde bencillik nedir hiç bilmemişti ki...

Dükkanının kilidine uzanırken çürük bir şeftali tutmuşçasına rahatsız oldu. Midesine bir ağrı oturdu. Kapıyı açtığında bütün meyveler bir olup yüzüne kötü bir şey üflemişler gibi geldi. Oysa ne çok severdi o dükkanının kokusunu. İğrenerek baktı kirazlara. Sanki kurtlanmışlar gibi geldi ona. Onları tezgâha taşıırken bakmamak için yüzünü çeviriyordu. Avokadoları almaya gittiğinde bunların kaç zamandır dükkânda rehin

tutulduğunu unuttu. Çok uzun zaman olmuştu. Ne paraydı bu mevsimde. Ama kadınlar o kadar çok istemişti ki getirmemek elinde olmamıştı. Ah şu kadınlar, illaki olmayanı isterler. Al işte, semiz otu mesela. O da çürümüştü. Kadınlar bunu da ısrar kıyamet istemişler ama alan çok az çıkmıştı. Kayıslara uzandı. Onları tezgâha bırakırken eskiden ne çok kayısı sattığını düşündü. Kadınlar cilt güzellikleri için kasa kasa alırlardı bunlardan. Sonra üzüm. Onun da eski cazibesi kalmamıştı. Erik zaten hak getire... Halbuki cilde ne canlılık verirdi. Hünnap, alıç, kızılçık; bunlar da hepten unutulmuştu. Kimsenin bunlara baktığı yoktu. Tabii her köşe başında açılan güzellik merkezleriydi buna sebep. Kimsenin doğal yollardan güzelleşmek istediği yoktu. Şimdi en yakın güzellik merkezine postu serip kimyasal ilaçlarla gençleşmenin yoluna bakılıyordu. Oysa meyvelerin, sebzelerin yerini tutar mıydı hiç bunlar? Ama kime anlatacaksın. Eskiden Madonna'nın güzellik sırrı meyveleri sıraladı mıydı kadınlar kasa kasa almaya koşarlardı hemen. Belmondo'nun yakışıklılığını borçlu olduğu meyveleri ise hiç saymıyordu. Bütün erkekler o saatte dükkânın önünde birikirlerdi bunları almak için. Gün içinde sipariş kamyonlarının biri gelir biri giderdi. Kazancına, mutluluğuna diyecek yoktu o yıllarda.

İnsanlar sağlıklı oldukları kadar içten ve vefalıydılar da. Ama şimdi kaypaklıklarına ve halden anlamazlıklarına sınır yoktu.

Meyvelerini, sebzelerini taşıma işi bitince Bülent Bey biraz durup bekledi. Ne yapmalı, diye sordu kendine. Sağa sola bakındı. Gelen giden yoktu. İçeri geçti, eline kâğıt kalem alıp geri geldi. Büyük bir kâğıda koca harflerle "NE ALIRSAN 1 TL" yazdı. Bunu en iyi gözükebilecek yere koydu. O sırada Mutena Hanım geçiyordu. "Ah, tam isabet olmuş!" diye geçirdi içinden Bülent Bey. Birkaç dakikaya kalmaz bütün mahalle duyar, dükkanına akın ederdi. Mutena Hanım gözlüklerinin üstünden durup 1 TL yazısına baktı. Sonra durup Bülent Bey'e baktı. Elini, doğru mu görüyorum, gibisinden çevirdi. Bülent Bey gözlerini 'doğru' demek için kırıştırdı. Nedenini sormadı Mutena Hanım. Zaten kadınlar, aralarında Bülent Bey'in meyve ve sebzelerinin hep çürük çıktığını konuşurlardı. "En iyisi hipermarketlerden almak. Hem bozuk çıkarsa iade etme hakkımız var. Ne diye paramızı sokağa savuralım." Sebep bu olmalıydı: Çürümüş meyveleri elden çıkarmak. Mutena Hanım az sonra bir kadın ordusuyla geri geldi. Ve akın akın gelmeye devam etti insanlar. Genci, yaşlısı duyan geliyordu. Kısa süre içerisinde dükkânda ne var ne yok yüklenip

gittiler. Bülent Bey, “İnsanlar artık kendine iyi geleni değil cebine iyi geleni almak zorunda hissediyor galiba” dedi. “Kendileri bilir” diye ilave etmeyi unutmadı. Bunu söylerken etrafına bakındı bir süre. Tam karşısında koca bir ayva kalmıştı. Gözden kaçmıştı anlaşılan. Eline aldı ve çocukluğundaki ayva ile ilgili bir anısını hatırladı. Amcası, yengesine aldığı ayvaları çocuklar arasında pay etmesini salık veriyordu mutfağın kapısında. ‘Ayva’ ismini ilk defa o zaman duymuştu. Amcası dönüp giderken o, yengesinin ardından mutfağa gitmiş ve kısa bir dalgınlığından faydalanarak iri bir ayvayı kucaklayıp dışarı atmıştı kendini. Bu, yaptığı ender hırsızlıklardan biriydi. Doğrusu en çok da buna pişman olmuştu. Evin alt kısmındaki metruk binada koca bir dilim ayva almak için ağzını açtığı anda neye uğradığına şaşırmıştı çünkü. Bu nasıl bir şeydi böyle. Amcası bir de buna para mı vermişti? O günden sonra uzun bir süre ayva yemedi. Ayva hakkında iyi konuşanları ise içinden ayıpladı durdu. O da meyve miydi? Sert ve kuru. İnsanın boğazına yapışır öldürürdü maazallah. Çok sonraları ayvanın faydalarını duyunca daha fazla kayıtsız kalamadı ve bunca konuşulan meyvenin tadına bir daha baktı. Hiç de fena değildi. Güzel bir tadı vardı. Çocukluk anısıyla birleşince

üstelik gittikçe daha güzel gelmeye başlamıştı ona. Ya ilk muz yiyişine ne demeliydi? İlk ısırıkta ağzındakini çıkarmış, geri kalanını büyük amcaoğluna vermişti. Çok sonraları muz da çok sevmişti ama ilk tanışmaları işte böyle garip bir şekilde olmuştu. Çocukluk ve meyve, sanki başka bir şey yokmuş gibi hayatında... Oysa amca çocuklarıyla oynadığı oyunlar, geçirdiği zaman her şeyin üstündeydi. Büyük bahçeli koca evlerinde her gün durmadan koştururlar, her gün yeni bir oyun oynamanın tadıyla adeta kendilerinden geçerlerdi. İlk körebe oynayışı, saklambaç ve yağ satarım bal satarım oyunları hiç aklından hiç çıkmazdı. Böyle bir çocukluğu çocuklarının da yaşaması için ne çok dil dökmüştü ama yeni zaman gelinlerini bir türlü ikna edememişti. En başta da kendi karısı. Çok gerilerde kalmış, diyordu. Artık herkes zenginleşmiş ve kimseyle paylaşmak istemiyorlardı birikimlerini güya. “Hem ne öyle tıkiş tıkiş aynı evde onlarca kişi. İnsan bir rahat yüzü göremez. Onlar geride kaldı bey. Unut artık o yılları. Kıt kanaat geçinilen zamanlar değil artık. Para çoğaldıkça paylaşımlar azalır.” Çocuklarına yine de yaşadığı mutlu çocukluğunu anlatmadan edemezdi. Bunların çoğunda “Keşke biz de amca çocuklarımızla birlikte aynı evde

büyüseydik” dediklerini ne çok duymuştu onlardan. Ah olabilse, kız kardeşin, sen, ben ve torunlarım aynı evde ama o kadar zor ki... Neymiş, aynı sitede bir apartman tutacaklarmış. Bize yük olmazlarmış...

Bülent Bey dükkanını kapatmış, eve doğru giderken rakip bakkallar Feramuz Bey ve Mehmet Bey’e rastladı. İkisi de buyur etti çay içmeye ama Bülent Bey kibar bir şekilde reddettikten sonra eve doğru yürümesini sürdürdü.

Eve vardığında kızını ve oğlunu gördü. Manavı kapattığını duyup sevinmişlerdi. Kızının ve oğlunun aynı eve taşındıklarını duyunca sevinme sırasının onda olacağını düşünüyorlardı. Hemen konuya girdiler. “Tıpkı senin çocukluğundaki gibi baba!” diyorlardı. “İnanabiliyor musun buna? Senin istediğin, senin yaşadığın hayatı çocuklarımıza yaşatabileceğiz. Sen, annem ve biz. İyi değil mi? Bütün aile bir arada yaşamak yani?”

Kaybolma

Şaban Yurtçu

ÖYKÜ

EDİTÖR:
ZEMZEM GÜL

“Bir anda sofraya bezimiz lezzetlerle donandı. Yemeğimizi yerken, zeytin ağaçlarının dallarında uçuşarak cıvıldaşan serçeler soframıza eşlik ediyor, içimizi sevinçle dolduruyordu.”

İlkbaharın en coşkulu zamanıydı. Cemreler düşmüş, evlerin bahçelerindeki erik, elma ve kayısı ağaçları tüm dallarını pembe ve beyaz çiçeklerle donatmıştı. Bahçemizde açan rengarenk gülleri tek tek avuçlarımın arasına alıp mest edici kokularını derin derin içime çektikten sonra neşeyle okula doğru yola koyuldum. Okula sabah erkenden gitmemin sebebi, öğretmenlerimizin bizi kırlara piknik yapmaya götürecek olmalarıydı.

Okul çantamda defter, kitap ve kalem yerine yumurta, ekmek ve elma vardı. Sınıf öğretmenimiz, piknik alanında nasıl hareket etmemiz gerektiğini anlattıktan sonra hep birlikte baharın gelişini kutlamak üzere yola çıktık. Yol kenarlarında anneler ve ablalar gülen gözlerle bizleri selamlıyor, biz de el sallayarak karşılık veriyorduk.

Nihayet piknik alanına vardık. Havada taze ot ve toprak kokusu burcu burcu hissediliyordu. Küçük bir tepenin etekleri baştan sona gelincik ve papatyalarla süslenmişti. Karşımda uçsuz bucaksız, yemyeşil bir ova uzanıyordu. Güneşin vurduğu çimenler, ışık saçıyor gibiydi.

On kişilik gruplar halinde zeytin ağaçlarının gölgesine toplandık. Arkadaşımız İrfan, çantasından bir sofraya bezi çıkardı ve oturacağımız yere serdi. Çantalarımızdan yiyeceklerimizi çıkarıp soframızı kurduk. Tulum

peyniri, yeşil ve siyah zeytinler, katı yumurta, reçel, tereyağı, bal, süt, haşhaşlı tandır ekmeği, kurabiyeler, poğaçalar, taze domatesler, yeşilbiberler ve körpe salatalıklar... Bir anda sofraya bezimiz lezzetlerle donandı. Yemeğimizi yerken, zeytin ağaçlarının dallarında uçuşarak cıvıldaşan serçeler soframıza eşlik ediyor, içimizi sevinçle dolduruyordu. Kahvaltıdan sonra oyun oynamak için etrafa dağıldık. Bazı arkadaşlar uçurtma uçuruyor, biz erkekler futbol oynuyor, kızlar ise yakar top oynuyordu. Üç saat nasıl geçti anlamadık.

Öğretmenimiz Yılmaz Bey'in düdüğü sesiyle oyunları bıraktık. Yoklamalar yapıldı ve düzenli sıraya geçerek şarkılar ve türküler eşliğinde okulumuza döndük. Öğretmenlerimiz tekrar yoklama aldıktan sonra evlerimize dağıldık.

Eve geldiğimde saat on bir buçuktu. Piknikte yaşadıklarımı heyecanla anneme, ablama ve kardeşime anlattım; onlar da büyük bir keyifle dinlediler. Zaman hızla geçmiş, okula gitme vakti gelmişti. Önlüğümün cebine beyaz mendilimi itinayla yerleştirip çantamı hazırladım ve yeniden okula gittim. Okula vardığımda saat on iki buçuktu. Bahçede sınıf arkadaşım Efkan'ı gördüm. Üzgün görünüyordu. Pikniğe neden gelmediğini sorduğumda, simit satmak zorunda olduğunu söyledi.

Efkan, bizim gibi Erzurum'dan İzmir'e göç eden fakir bir ailenin çocuğuydu. Ailesi, onu iki yıl geç okula yazdırdığı için bizden büyüktü.

Bir teneffüs sırasında Alican, "En çok hangi şarkıcıyı seviyorsunuz?" diye sordu. Efkan, İbrahim Tatlıses'i sevdiğini söyledi. Ben ise Müslüm Gürses'i dinlediğimi belirttim. Alican ise G. Karaböcük'ü sevdiğini söyleyince gülmekten kendimizi alamadık.

Okul çıkışı Efkan, biraz dolaşmayı teklif etti. Çantamı eve bırakıp kabul ettim. Akşam olduğunda Efkan eve gitmeyeceğimizi, dışarıda yatacağımızı söyledi. Korktuğum için bir şey diyemedim.

Geceyi inşaat halindeki bir binada geçirdik. Sonra tren istasyonuna gidip kaçak bir şekilde Çiğli'ye gitmek üzere trene bindik. Bilet kontrolcüsü yakalayıp bizi ilk durakta indirdi. Sabah olunca Karşıyaka'ya yürüdük. Aç ve yorgunduk. Karşıyaka'da mahallemizin kabadayılarından İbrahim Abi'yi gördüm ama Efkan onunla konuşmama izin vermedi.

Bir trenle Alsancak'a geçtik ve İzmir Fuarı'na girdik. İçeri girerken çakmağımı görevliye verip izin aldım. Paramızla gevrek alıp karnımızı doyurduk. Ancak ben artık eve gitmek istiyordum. Efkan buna izin vermedi. Kızgın bir şekilde yanından ayrıldım ama yol bilmediğim için geri döndüm.

Bir süre sonra iri yarı bir adam bizi buldu. Efkan'ın babasıymış. Beni mahallemize yakın bir yerde indirip eve göndermesine izin verdi. Eve vardığımda ailem çok endişeliydi. Annem ve babam nasihat etti. Sonunda eve dönmenin huzurunu yaşadım.

Meğer Efkan, simit parasını yemiş, korkusundan eve dönememiş. Yanında arkadaş olarak da beni götürmüştü.

Taşta Biten Meşe Ağacı

Osman Akçay

EDITÖR:
KEVSER ÖZDAMAR

ÖYKÜ

yunus emre çavuş

Sararan yapraklar sonbahar mevsiminin içinde olunduğunun göstergesiydi. Sincaplar kışa hazırlık yapıyordu. Bir sincap, ağzına aldığı meşe palamudunu ‘kışın yerim’ diye bir taşın tepesinde fark ettiği, kimselerin göremediği küçücük bir oyuğa saklamıştı. Taş, önceleri bu işe çok kızmıştı. Kızdıkça çatlar gibi olmuş ve içindeki oyuk biraz daha derinleşmişti. Ancak sonradan inanılmaz bir şey oldu. Gözyaşlarına benzeyen gökten yağın rahmet damlaları, palamudu yeşertmişti. Rüzgârlar palamudun gömülü olduğu oyğun içine azıcık da olsa toprak getirmişti. Birden meşe filizi göğe doğru yükselmişti. Hatta biraz boy atınca taşta gölge olmaya başlamıştı. Bunun üzerine taşta da palamuda karşı kalbine saplanan, içini acıtan bir sevgi oluşmaya başlamıştı. Meşe ağacı büyüdükçe taş, ağacın yerleşmesi için içinde daha bir yer açtı. Nihayetinde ayrılmamak üzere meşe ağacı ve taş birbirlerine kenetlendi.

Meşe ağacı ve taşın bu sevdası kısa süre içerisinde her yana yayıldı. Herkes onları merak ediyor; görenler, sevgilerini kısıkanıyordu. Bu nedenle kuşlar her gün onları ziyaret ediyordu. Kelebekler daima etraflarında uçuşuyordu. Rüzgâr, üzerlerinde serin serin esiyordu.

Meşe ağacı ve taş, her geçen gün bir öncekinden daha bir sıkı birbirlerine sarılıyorlardı. Artık hiç kimse onları birbirlerinden ayıramazdı. Onları böyle görenler “Sevdin mi işte böyle sevmek ve sevildin mi de işte böyle sevmek gerekir, kimse sevenleri ayıramamalı.” diyorlardı.

Sevginin olduğu her yerde kalpler taşlaşmaktan kurtulur. Dünyanın her yanı taşlarla doludur. Fakat pek azı boyuna kolye ya da parmağı süsleyen bir yüzüğe taş olur. Peki, kaç kişi yaşamı boyunca onu bir an olsun terk etmeyecek, meşe ve taş örneğindeki gibi bir sevdalı bulur kendine?

Gericiler

Gizem Çetin

TEFRİKA ÖYKÜ

“Ormanlık alanda ilkel yaşam şartlarını deneyimliyorsunuz. Biz de sizi bu süreçte dış tehlikelerden koruyoruz. Kamp yapmak gibi... Tabii ki çadır yok. Medeniyete dair hiçbir şey yok. Bu süreçte aslında doğayla ne kadar uyumlu olduğumuzu, medeniyet dediğimiz tek diş kalmış canavarın bizi kafamızın içindeki cehenneme atan bir bariyerden ibaret olduğunu fark ediyorsunuz. Huzur dolu bir tatil...”

“Ne kadar sürüyor?”

“Ne kadar isterseniz,” dedi Deniz. “Çoğu üyemiz hafta sonları gidip geliyor. Elbette ki bizim amacımız daha fazla insanın daha uzun süre doğal yaşamı tercih etmesi.”

“Ücretli mi?” diye sordu Zafer.

“Kaç gün kalacağınıza göre değişir.”

“Günlüğü kaç lira?”

“10 bin lira bölü kalacağınız gece sayısı,” dedi Deniz.

“Nasıl yani?”

“Bir gece kalacaksanız, 10 bin lira,” dedi Deniz. “Cuma gecesi başlayıp pazartesi sabahı biten hafta sonu paketimiz var, 3333 lira 33 kuruş. Eğer bir hafta boyunca kalmak isterseniz 1250 lira.”

“1428 lira 57 kuruş olması gerekmiyor mu?”

“Yedi gün sekiz gece olarak hesapladım. Yedi gece kalmak isterseniz, 1428 lira olur tabii...”

“Bir saniye,” dedi Zafer, hafifçe eğilerek. “Daha uzun süre ormanda kalırsak daha az ödüyoruz. Öyle mi?”

“Evet,” dedi yetkili. “Dediğim gibi uzun süreleri teşvik ediyoruz.”

Yiyeceği nasıl temin ediyoruz?
Avlanarak mı?”

“Modern hayat, yeteneklerimizden birçoğunu kaybetti,” dedi Deniz. “Üyelerimizin avlanamadığını biliyoruz. Bu yüzden yiyecekleri hazır olarak biz veriyoruz. Elbette ki bunlar işlenmemiş yiyecekler.”

“Çiğ et gibi mi?”

“Et yemek isterseniz, evet, çiğ olur. Fakat...”

“Ah,” diye sözünü kesti. “Ateşi biz yakıyoruz.”

“Ateş yakmak yasak.” Yetkili güldü. “Ateş, medeniyetin, yani bizim yok etmek istediğimiz şeyin kaynağıdır. Varmak istediğimiz halin tam tersidir. Prometheus hikâyesi bu konuyla alakalı fakat anlatmayacağım, görüyorsunuz ya, benim zihnim bile soyutluktan kurtulmuş değil. Ancak merak etmeyin, üyelerimizden henüz çiğ et yemek isteyen çıkmadı, bu yüzden menümüz vegan: meyve ve kuruyemiş.”

“Bir saniye,” dedi Zafer. Komodinin ilk çekmecesinden bir hesap makinesi çıkarttı. “Tam bir yıl kalırsak,” derken yavaş konuşuyor hızlı hızlı tuşlara basıyordu. “27 lira ödeyip çıkacağız. Siz de tüm yıl meyvemizi, kuruyemişimizi sağlamış olacaksınız. Öyle mi?”

“Aynen öyle. Bu arada 100 liranın altındaki tutarlar sıfırlanır.”

“Yani,” diye hesaplamaya koyuldu Zafer fakat Deniz ondan hızlıydı. “100

gün ve daha fazla kalmak isterseniz hiçbir ödeme yapmayacaksınız.”

Konuşmaları aynı günün ikindi vakti, sade ve sıradan bir tasarıma sahip Gericiler Derneği ofisinde devam etmekteydi.

“Sizi şu konuda uyarmam gerekir,” dedi Deniz, sütlü kahve ikram ettiği misafirine. “Otuz dört yıl boyunca medeniyet içinde yaşadınız, medeniyetin kurallarına alıştınız. Doğal yaşama hemen uyum sağlayamayabilirsiniz. Önce birkaç günlüğüne deneyip belki...”

“Yahu,” dedi kahveyi sıcratacak kadar hızla masaya koyan Zafer. “Siz de para kopartma derdindesiniz. Param yok. Ben buraya niye geldim? Medeniyetle ne zorum da vardı geldim? Kaç kere anlattım. İşten kovuldum. Borçlarımı zar zor kapattım. Şu an sıfırım. Ekside değilim ama sıfırım. Evim kira olduğu için yeni ay gelmeden evimi kapatıp ormana yerleşmek istiyorum. Yüz gün değil, ömrümün sonuna kadar kalmak istiyorum.”

“Anlıyorum,” dedi yetkili. “Zafer Bey, açık konuşacağım. Yasakları ihlal eden üyeleri ormandan çıkarıyoruz. O zamana kadar kaç gece kalmışlarsa, ona göre ödeme yapmaları gerekiyor. İlk kez ormanda kalanlar mutlaka bir yasağı ihlal ediyorlar. Alışkanlık bu, bünyeden kolay kolay sökülmez. On bin lira size ağır bir yük olur.”

“Evet ama aptal değilim,” dedi diğeri,

çaresizce. “İlk gün kendimi kovdurmam.”

“Büyük konuşmayın. Sizi mağdur etmek istemiyorum. İlk gün ormandan çıkarılabilir ve on bin lira ödemek zorunda kalabilirsiniz. Bu riski almanız lazım.”

“Alıyorum,” dedi Zafer derin bir nefesle, hiç duraksamadan.

“Emin misiniz?”

“Eminim.”

“Sormak istediğiniz bir şey var mı?”

Üye adayı, bir süre düşünerek “Hastalık ve kaza halinde ne yapıyorsunuz?” dedi.

“Üyelerimiz bu tarz durumlar için sigortalıdır. Ormandan derhal çıkarıp hastaneye sevk ediyoruz. Kendi kendine zarar verme hali sigorta kapsamı dışındadır.”

Bir kâğıt tomarı çıkarıp masaya koydu.

“Sözleşmeniz. İyice okumadan imzalamayın.”

Zafer, kâğıtları kucağına aldı ve yasaklar listesinin ilk sırasında “konuşmak” olduğunu gördü.

“Konuşmak... O da mı yasak?”

“Medeniyetin bir parçası olduğuna göre elbette.”

“Acil bir durumda nasıl yardım isteyeceğiz?”

“Kameralar ve mikrofonlarla alanı dikkatle takip ediyor olacağız. Aynı zamanda çığlık atarak sesinizi duyurabilirsiniz. Doğadaki hayvanlar tehlike anında rahatsız edici yüksek

sesler çıkarırlar. Zaten ses bunun içindir. İnler, horlar, homurdanır, mırıldanır, çığlık atar; dil kemendiyle bağlanmadan, çıplak bir şekilde hisleri ifade eder.”

DEVAM EDECEK..

Dokunuş

Rıdvan Şahin

Instagram’da bunalıyor, Twitter’da sıkılıyordu. Facebook desen akraba ziyareti gibiydi.

Not Defteri’ni açıp bir şeyler yazmaya başladı. Dünya bir yerlere gidiyor, insan hep bir şeylere yetişmeye çalışıyordu. Ama her şey hep aynıydı aslında. Kendi içinden başka gidecek yer yoktu.

İnsanın ikameti de istikameti de gurbeti de içiydi. Bu yüzden insan içinden geldiği gibi değil de içinde yaşıyordu her şeyi ya da içine doğru. Bu yüzden dışarda güneş cayıp cayıp yakarken ortalığı, benim içimde fırtınalar kopuyor, diye düşündü. Yaşamaya içi el vermiyordu bir türlü. Bunları düşünürken bir anda mucizevi bir şey oldu. Bin yıl süren bir gecenin ardından doğan bir güneş gibi kızı uyandı. Küçük kız uyku mahmurluğuyla gözlerini etrafta gezdirirken yanına uzandı. Onun kokusunu içine çekip her gözeneğinden hayat fışkıran tenine dokundu. Bu dokunuşa değerci.

Uzak Bir Yerden Öyküler

KONUŞAN:
KEVSER ÖZDAMAR

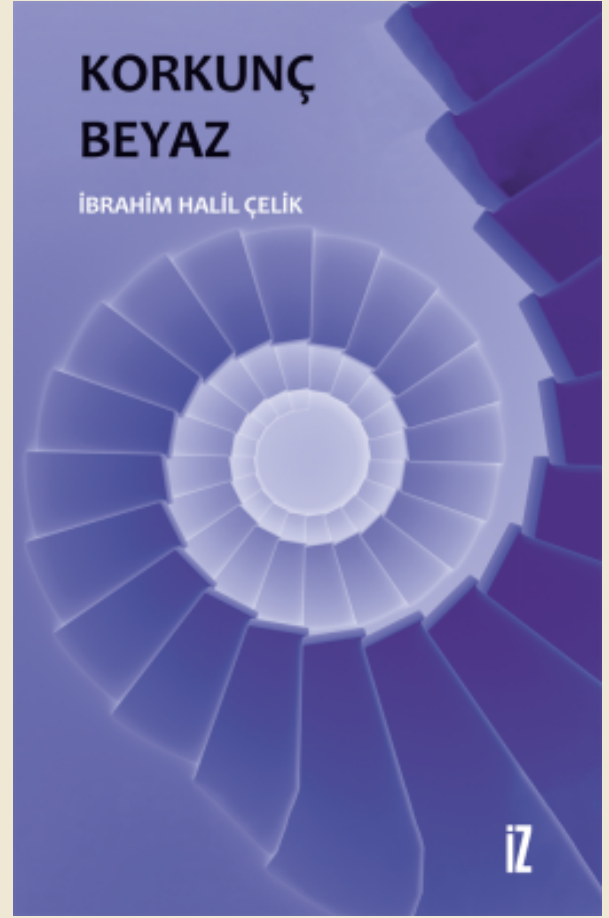

Öncelikle röportajımıza hoş geldiniz. Dileriz güzel bir gün geçiriyorsunuzdur. Klasik bir soruyu İbrahim Halil Çelik ayrıntısıyla süsleyerek başlayalım istedik: Yazar nasıl oldu da önce öyküye ve sonra romana ve tekrar öyküye çevirdi yolunu?

Burada asıl mühim olan anlatmak. Öykü, deneme, şiir veya resim, heykel, raks... Kendini, derdini bir şekilde ifade etmek, anlatmak. Arınmak. Bu benim için artık temel bir ihtiyaç. Abraham Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinde en alt tabakada fizyolojik ihtiyaçlar yer alır. Zaman zaman yazmanın veya anlatmanın da bu kategoride yer aldığını düşünürüm. Bunun lüks olduğunu düşünenler de vardır ve çoktur. Ama ben anlatmanın da bir temel gereksinim olduğunu düşünüyorum. Öykü veya roman olmasaydı, başka bir şey bulurdum anlatmak için. Yaşamak için anlatmak.

Öyküden romana geçiş aşamasında zorluklarla karşılaştınız mı? Roman, uzun öyküye de kıyasla daha zor ve ağır bir türdür neticede. Bu zorlukları gidermek için yazar üslubunu ne ile cilaladı?

Elbette. Öykü yazmanın roman yazmaktan daha zor olduğu söylenir. Bunu çok duydum. Muhtemelen siz de duymuşsunuzdur. Fakat her ikisini de tecrübe etmiş biri olarak şunu söylemek istiyorum: Öyküyü yazıp bitirmenin

hazrı çok hızlı gelip insanı buluyor. O rahatlama hissini yaşamak inanılmaz bir huzur. Romanda öyle değil. Yazarken rahat ve özgürsün. Ama bir noktadan sonra ise kelime üretmek zorlaşıyor. En azından bende durum böyle. Bitirdikten sonra öyküyü bitirdiğin anda duyduğun huzuru bulmak zorlaşıyor. Bir yükten kurtulmanın hafifliği geliyor insana. Güzel ama yorucu bir huzur. Her ikisi de sabırla cilalanır, desem yanlış olmaz sanırım.

Uzak Bir Yerde, Korkunç Beyaz'ın devamı niteliğinde bir roman. Bu hızlı üslubu yavaşlatan, karakterden bağlama, kitapları

***bir serinin ciltleriymişçesine
sıralatan unsur ne ola ki?***

Bu sırrı ifşa etmek ne kadar doğru? Şaka bir yana, anlatacaklarımızın bitmemiş olması onu daha çok anlatma davasına götürür bizi. Anlatılacak çok vardı ama sustum; sen duydun mu sustuklarımı, diyen Oğuz Atay aslında çok haklıydı. Sustuklarımızın belki binde birini yazıyoruz. Bu binde birlik olay bazen büyüyor ve romana dönüşüyor. Nasılsa sustuklarımızı kimse duymayacak! Susamadıklarımız yazınsal bir esere dönüşüyor nihayetinde.

***Biraz daha ileri gidelim:
Anadolu'nun kanserleşmiş
öğretilerine derli toplu bir***

***eleştiri niteliğinde ve kimi zaman kırmızı
çizginin öteki ucundaki yaşamlara eğiliyor
eserleriniz. Yazarlar eleştirilerini
betimlemelerin arasına gizlemesiyle
meşhurdur. Bu eleştirileri odağınıza
almanızdaki itici güç nedir?***

En büyük güç elbette hayatın kendisiydi. Yaşadıklarım ve yaşandığına şahit olduğum şeyler bu romanı yazmamda en büyük etken oldu. Hayat gözlerimizi açtığımızda bir milliyete tabi olarak doğuyoruz ve sonra bazı güçler veya sistemler o milliyeti kabul etmeyip seni başka bir politikanın parçası olmaya zorluyor. Derken kavgalar ve daha bir sürü şey. Zaman her şeyin şahidi. Ben de o şahitliğin bir parçasına sığındım. Yazdım. Okuyup duygudaşlık kuran ve kurabilecek herkese selam olsun buradan.

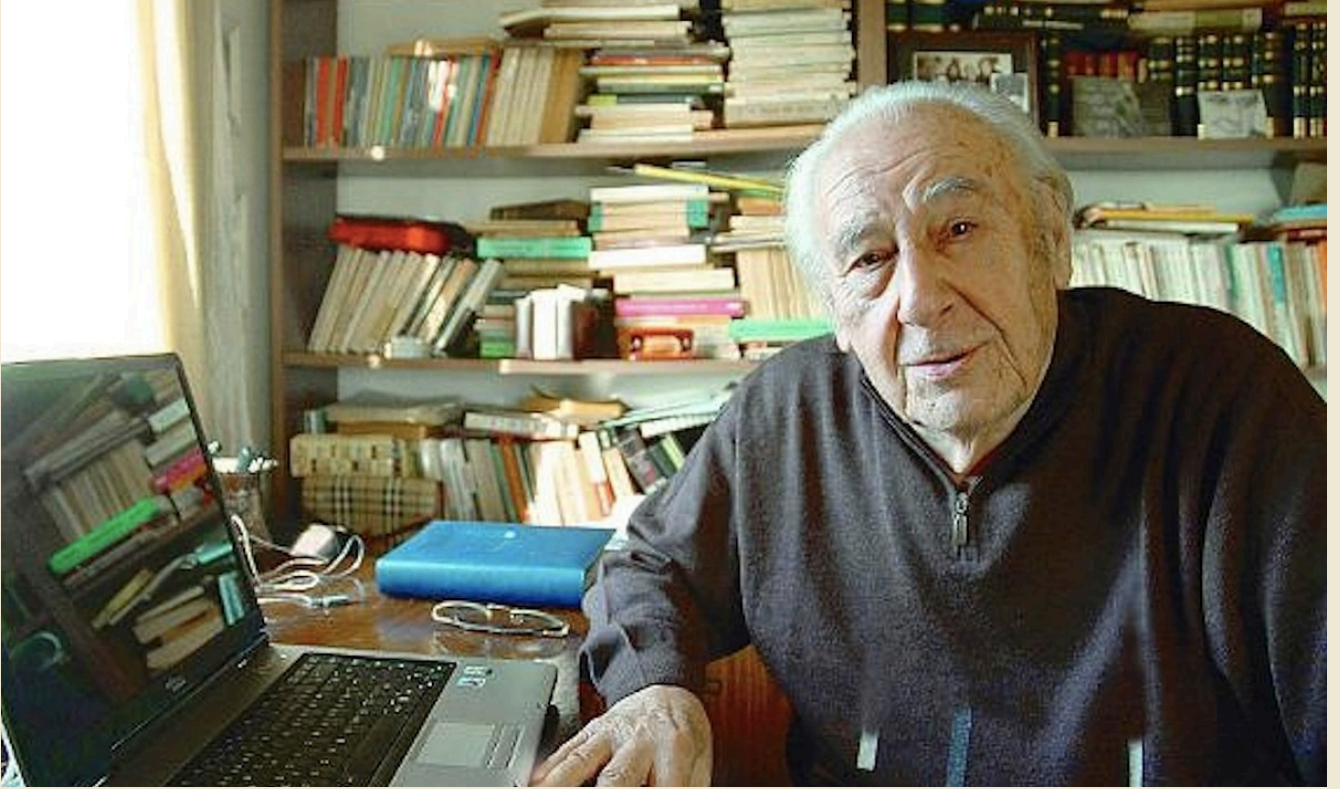
***Son olarak sırada bizi hangi çalışmaların
beklediğine dair küçük bir fragman vermek
ister misiniz?***

Bunu bilmiyorum ama yeni roman yazmayı çok isterim. Bazen de çocuk kitabı yazma arzum oluyor. Bakalım hangisi galip gelecek? Teşekkürlerimle. Sevgiler

***Sorularımızı yanıtladığınız için çok
teşekkür ederiz. Kaleminizin, duruşunuz
kadar sağlam ve samimi nice eserlere daha
imza atmasını diler, esenliklerle kalmanızı
temenni ederiz.***

Gölgede Kalanlar Serisi: Oktay Akbal

HAZIRLAYAN:
EZGİ DALAN

Oktay Akbal, öykücü, romancı ve gazetecidir. Yazarı tanımlarken özellikle üç mesleğini ayrı ayrı yazıyorum çünkü roman yazmak ve öykü yazmak bildiğiniz üzere aynı şeyler değildir. Her öykü yazan roman yazamıyor. Bunu özellikle vurgu yapmamın sebebi ise, yazarın bu üç alanı kendi paydasında eriterek ortaya edebi ürünler çıkarmasıdır. Gazetecilik bambaşka bir alan gibi görünse de yazarın gazeteci kimliğinin

etkilerini eserlerinde görmek mümkündür. Onun bazı öyküleri, özellikle toplumla ilgili düşüncelerini ortaya koyduğu öyküleri, gazetecilik kimliğinin de etkisiyle bir “söylev” niteliği taşımaktadır. Gazete yazılarında alışkın olduğu sade, açık dil kullanımı öykü ve romanlarında görülmektedir. Öyküyü özellikle vurguluyorum çünkü yazarın edebi hayatında özellikle göze çarpan eserleri öyküleridir.

Oktay Akbal, 1923 yılında İstanbul'da Şehzadebaşı'nda doğmuş ve çocukluğunu orada geçirmiştir. Çocukluğunun önemli bir olayı, ilkokulu kendi diline ve arkadaşlarına uzak olan Saint Assomption'da okumasıdır. Öğrenim hayatına yabancı bir dil ile başlayan yazar, her ne kadar küçük yaşta Fransızca öğrenmiş olsa da eğitimine kendisine “yabancı” bir dil ve kültürle başlamanın bedeli olarak okul okumak konusunda gerginlikler yaşamıştır. Bu sonuca yazarın, hayatından etkiler taşıdığını düşündüğüm öykülerinden ulaşabilmek mümkündür. Çünkü yazar, olağanca saf bir dil kullanarak özellikle ilk öykü kitabı olan “Önce Ekmekler Bozuldu” adlı kitabında yaşantısından bahsetmektedir. Yazar, ortaöğrenini Saint Benoit ve Özel İstiklal Lisesi'nde tamamladıktan sonra İstanbul Üniversitesi'nde hukuk kazanır ancak daha sonra Fransız Dili ve Edebiyatı bölümüne geçse de öğrenimini tamamlamadan yarım bırakır.

Öğrenimini yarım bırakan yazar, çalışma hayatına 1943-1944 yılları arasında Servet-i Fünun-Uyanış dergisinde sekreterlik yaparak başlar. 1947-1951 yılları arasında MEB Tercüman Bürosu'nda çalışır. Düzeltmen olarak girdiği Vatan gazetesinde aşama aşama yükselerek 1956 yılında köşe yazarlığı yapmaya

başlar. Vatan gazetesi çalıştığı ilk gazete olarak önemlidir. Çünkü yazar, burada gazeteciliğe, gündeme, topluma ve siyasete daha yakın bir çizgide yürüyerek fikir dünyasını genişletir. Belki de yazarın asıl üslubunu oluşturan ölçüt, onun gazeteci kimliğidir. 1969-1991 yılları arasına Cumhuriyet gazetesinde “Evet-Hayır” köşesinde yazılar yazmıştır. 1983 yılında yazdığı bir yazı yüzünden üç ay hapis yattı. Bu döneminin de etkisi ve gözlemleriyle “Hücrede Karmen” adlı bir öykü yazdı. Son dönem öyküleri içerisinde bu öykünün adını bir kitabına verdi. 1992-1999 yılları arasında Milliyet gazetesinde köşe yazıları yazdı, daha sonra Cumhuriyet'e geçmiştir. 1960-1963 ve 1969-1983 yılları arasında TDK yönetim kurulu üyeliği, 1978-1979 yıllarında Kültür Bakanlığı yayın danışma kurulu üyeliği yaptı. Yazar, yukarıda sıralandığı gibi uzun yıllar çeşitli gazetelerde yazmış bu süreç içerisinde Fransızca öğretmenliği ve müfettişlik gibi görevlerde de bulunmuştur.

Yazarın edebi dünyadaki faaliyetlerine de değinirsek, bunu ilk öykü kitabından da yola çıkarak daha ilkokul yıllarından itibaren yazmaya günlük gibi, çocuk dergileri gibi yayınlarda yazmaya başladığını söyleyebiliriz. Resmi olarak ilk kez 1939 yılında İkdam gazetesinde

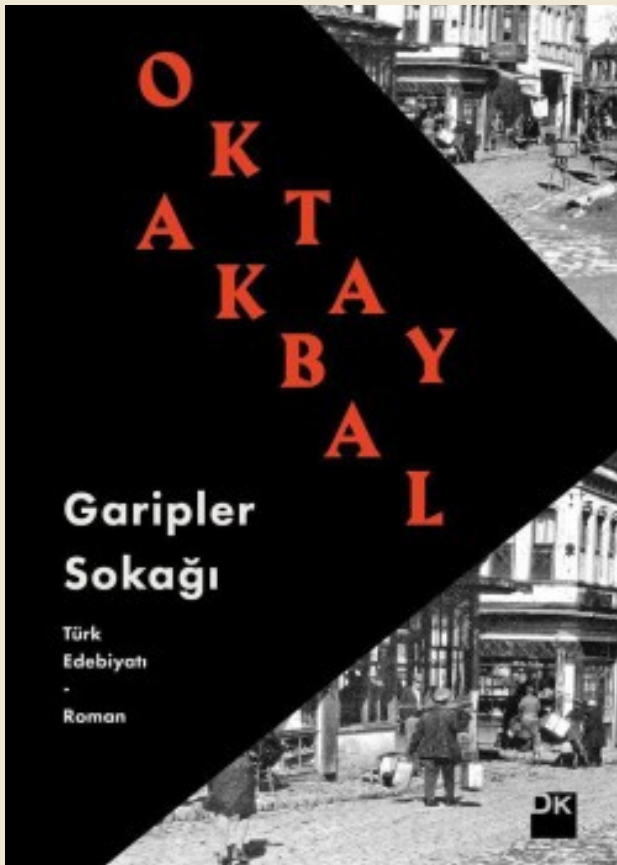
yayımlanan öykü ile başlamaktadır. Öyküleri İkdam, Bin Bir Roman, Çocuk Haftası, Yıldız ve Yeni Sabah gazetelerinde neredeyse gün aşırı bir şekilde yayımlanmıştır. Yazarın ilk kitabı, öykü alanında 1946 yılında yazdığı “Önce Ekmekler Bozuldu” adlı kitabıdır. Yazar, edebiyat dünyasına öyküyle girdiği için, öykü onun kaleminde önemli bir yer edinmiştir. Öykü ile başlayan yazı dünyasına deneme, söyleşi, anı ve günce türlerinde eserler vererek devam etmiş daha sonra “Garipler Sokağı” gibi roman türünde eserler de vermiştir. Bu kitap, benim yazardan okuduğum ilk kitap, kaleminin akıcılığı, içtenliği ve dil kullanımının

sadeliğini gördükten sonra yazarın öykülerini okumaya karar vermiştim. Yazarın “Suçumuz İnsan olmak” adlı kitabı filme çekilmiş ve bu kitapla da 1958 TDK roman ödülünü kazanmıştır. Asım Bezirci 1991 yılında “Oktay Akbal” adında bir inceleme kitabı çıkarmıştır. 1997 yılında “Aydınlanma Işığında Sanat İnsanlarımız” etkinlikleri kapsamında Feridun Andaç tarafından “Oktay Akbal” adlı bir biyografi hazırlanmıştır.

Yazar, “Suçumuz İnsan Olmak” ile 1958 TDK Roman Ödülü; “Berber Aynası” adlı kitabıyla 1959 Sait Faik Hikaye Armağanı; 1983 ve 1984 Gazeteciler Cemiyeti Güncel Yazı Ödülü; 1997 Sedat Simavi Ödülü; Bütün romanlarıyla 2000 Orhan Kemal Roman Ödülü’nü almaya hak kazanmıştır. Yazar 2015 yılında hayata veda etmiştir.

Yazar, yaşamı boyunca gazetelerde ve çeşitli yaynevlerinde eser vermeye devam etmiştir. Oldukça üretken bir yazar olarak elliye yakın basılı eseri bulunmaktadır. Özellikle romanlarına ayrı bir parantez açarak isimlerinden bahsetmekte fayda var: Garipler Sokağı (1950), Suçumuz İnsan Olmak (1957), Yeşil Ev (1974), İki Roman (1982), Düş Ekmeği (1983), Batık Bir Gemi (1997). Yazarın öykü ve roman türü dışında günlük ve deneme türünde eserleri de vardır.

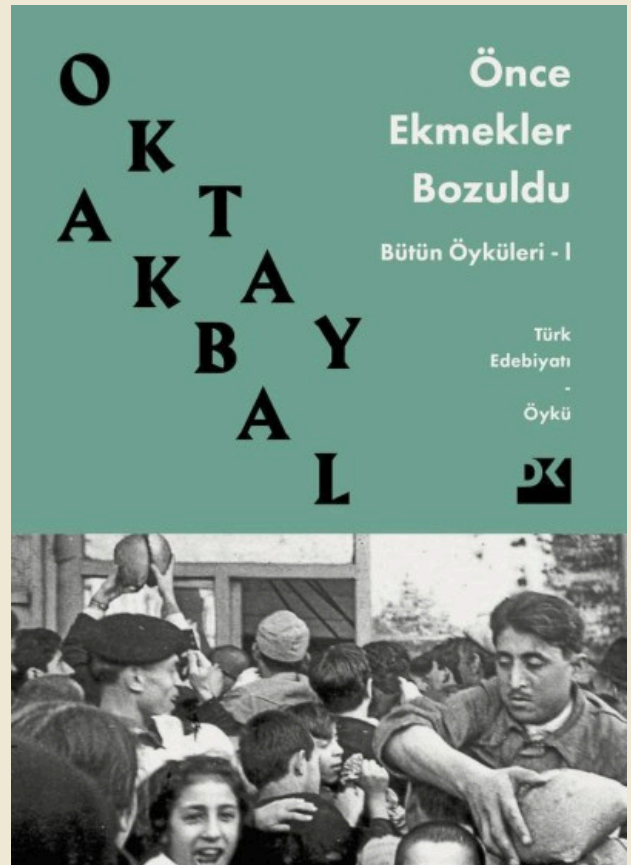
Gölgede Kalanlar Serisi’nin amacı

isimleri gün ışığına çıkarmak ve bu isimlerin öykücülüğü üzerine düşünce sahibi olmaktır. Oktay Akbal'ın yaşamı boyunca yazdığı tüm öykü kitapları toplamda on beş kitaptır. Ancak Doğan Kitap, yazar ile de anlaşarak onun öykülerini üç kitapta toparlar. Oktay Akbal'ın öykülerine tek seferde ulaşabilmek için bence çok iyi bir yol bulunmuş. Bu derleme olan üç kitap: Önce Ekmekler Bozuldu 1940-1960 yılları arasında yazdığı öyküleri; Yalnızlık Bana Yasak 1960-1980 yılları arasında yazdığı öyküleri; Hey Vapurlar Trenler 1981- 2014 yılları arasında yazdığı öyküleri içermektedir. Bu üç kitabın içerisinde de beşer tane öykü kitabı bulunmaktadır. Oktay Akbal'ın öykücülüğü sınıflandırılan yıllar arasındaki öyküleri ele alınarak ayrı başlıklar altında değerlendirilecektir. Önce Ekmekler Bozuldu, yazarın 1946 yılında çıkardığı ilk kitabı olması nedeniyle de önemli bir kitaptır. Bu kitap aynı zamanda yazarın en bilindik kitapları içerisinde yer alarak yazarın öykücülüğünü gözlemlemekte bir rehber görevini üstlenmektedir. Bu kitap kendi içerisinde: Önce Ekmekler Bozuldu, Aşksız İnsanlar, Bizans Definesi, Bulutun Rengi ve Berber Aynası kitaplarını barındırmaktadır. Bu kitapları ayrı ayrı incelenmek yerine tek bir başlıkta değerlendirmek daha yerinde olacaktır.

Önce Ekmekler Bozuldu, yazarın ilk kitabı olması sebebiyle önemlidir. Ayrıca bu kitapta yazarın daha gençlik çağında vermiş olduğu ürünleri de görmek mümkündür. Oktay Akbal'da genel olarak gözlemlediğim durum, yazılarında aklı hep geçmiştir. Özellikle son dönem öykülerinde gençlik ve çocukluk çağına çok gidip gelmektedir. İlk kitapta ise, yazarın çocukluğunun atmosferini yakalamak mümkündür. Üstelik, çocukluğuna daha yakın bir yaşta yazılarak yazarı daha iyi tanımaya da yardımcı olmaktadır.

Önce Ekmekler Bozuldu, çok çarpıcı bir isim. Kitabın ilk öyküsü, yazarın veya anlatıcının dünyasında değişen

şeylerin de etkisiyle yabancılaşma görülmektedir. Yazar, değişimi ekmekle başlatmaktadır: “Önce ekmekler bozulmuş, ardından da her şey bozulmuştur.” Ekmeklerin değişmesi, yazarın hayatından da hareketle ekmeklerin karneyle verildiği İkinci Dünya Savaşı günlerine bir gönderme olduğu düşünülebilir. Karneyle alınan ekmekler, değişen insanlar, kararan geceler yazarın hayal dünyasında; çocukluğunun neşeli, renkli mahallesinden alıp daha karamsar bir havaya bürünmesine neden olmuştur. Ekmeklerin bozulması, her şeyi baş aşağı eden düzenin yıkılmasının başlangıcı olarak önemli bir metafor rolünü üstlenmektedir.

Bu kitapta genel olarak yazarın çocukluk anılarından, etrafında gözlemlediği olaylardan yola çıkılarak yazılmış öyküler vardır. Ben yazarın ilk önce “Garipler Sokağı” romanını okumuş ve çok sevmiştim. Oradaki mahalle havasını az çok yakalayan bir hava da ara sıra kendisini göstermektedir. Bazı öykü kişileri, farklı öykülerde tekrardan okurun karşısına çıkarak mahalle ortamını göstermektedir. Belki yazarın belki anlatıcının çocukluk arkadaşları, okul anıları, hoşlandığı esmer komşu kızı gibi etkenler farklı öykülerde birbirinin devamı niteliğinde ilerleyerek kendisini göstermektedir.

Bu durum, yazarın yazdığı öykülerin oldukça otobiyografik özellikler taşıdığını da göstermektedir. Yazar, “Anıların Aynası” adlı öyküsünde: “Bu defter bir ayna; sevinçlerimi, üzüntülerimi, gölgelerimi değiştirmeden saklamış. Şimdi yansıtıyor hepsini yeniden.” sözlerini sarf ederek yazmaya olan eğilimini gösteriyor.

Bu kitapta dikkatimi çeken bir diğer unsur ise “hayal” kavramının sadece sezdirme yoluyla değil, bir kelime olarak varlığıdır. Muhtemelen saysaydım, yazarın yirmi belki otuz kez hayal kelimesini kullandığını görebilirdim. Hayal, bazen olumlu bazen ise olumsuz hislerle aktarılan bir kavram olarak karşımıza çıkıyor: “Hayatı ve insanları kirli bir kahve camından seyretmek hoş değil. Hayalsiz, mutsuz, düşüncesizim. Artık çınar ağacının gölgesindeki insanlara bakmayacağım.” Yazar, bazen beklentileri boşa çıkmış bir çocuk gibi omuzlarını düşürüyor bazen hayal kırıklığı nedir hiç bilmemiş gibi etrafındaki insanları seyre dalarak farklı hikayelerin peşinden koşturuyor. Ancak şu durum kesin ki, yazar iyi bir gözlemci. İster kirli bir kahve camından seyretsin ister izlediği manzaranın bir parçası olarak hayata karışsın gözlem yapmayı seviyor. Aşksız İnsanlar, yazarın ikinci öykü kitabı. Önsözünde yazdığı ilk öyküden

bahsediyor yazar. “Ana Katili” yazarın ilk öyküsü tarihi günü gününe aklında 19 Mayıs 1939 öyküsü “İkdam” gazetesinde yayımlanıyor, yazarın yazı hayatı bu şekilde başlıyor. Yazar, ikinci öykü kitabında bundan bahsediyor. Daha sonrasında gazetelerle, dergilerle yazı dünyası genişlemeye devam ediyor.

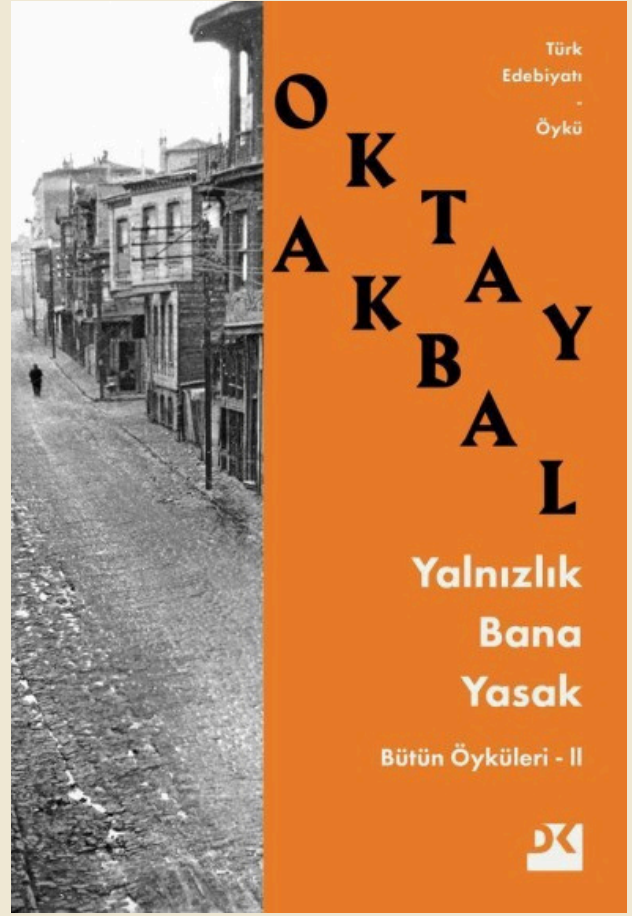
Yazarın öyküleri genellikle anlatma, kendi hayatını kesitleriyle aktarma şeklinde ilerliyor. Bazı yerlerde devreye gözlem yeteneği giriyor ve gözlemlendiği insanlar bir anda onun öykü kişileri haline geliyor. Toplumun farklı kesimlerinden insanların öyküleri, İstanbul’un bazen aynı

semtlerinde bazen farklı kesimlerinde dolaşıp duruyor. Yazarın da dediği gibi: “Kişi, uzaktan seyredilince yazılmamış bir romana benziyordu.” Öykü mekanı genellikle İstanbul’dur. Öykü karakterleri genellikle erkeklerden oluşmaktadır. Öykülerde ağırlıklı bir anlatıcı veya birinci kişi dilinde konuşturulmuş karakterler yer almaktadır.

Öyküler, genellikle üç veya beş sayfa aralığında değişiyor. Nadir de olsa on sayfalık yirmi sayfalık öyküler de yer almaktadır. Bu kitap, yazarın ilk dönem öykülerinin bir araya getirildiği bir derleme olarak daha samimi bir üslupla olumlu bir havanın estiği, daha renkli planların yer aldığı öyküleri içermektedir.

Oktay Akbal’ın öykülerinin derlendiği ikinci kitaptır. Bu kitapta yazarın 1960-1980 yılları arasında yazmış olduğu öyküler yer almaktadır. Bu kitapta beş öykü kitabı bir araya getirilmiştir: Yalnızlık Bana Yasak, Tarzan Öldü, İstinye Suları, İlkyaz Devrimi ve Karşı Kıyılar. Bu öykü kitaplarını tek tek ele almak yerine genel bir yorumda bulunmak daha doğru olacaktır. Yazarın öyküleri üç kitapta yılları merkeze alınarak bir sınıflandırılmaya gidilmiş ve öyküler bu şekilde gruplandırılmıştır. Ancak aynı kitaplarda yer alan öykülere bakıldığında ortak yönlerinin birbirleriyle yakın zamanlarda

yazılmasının yanı sıra benzer konu ve temaları taşıdığı da görülmektedir. Yalnızlık Bana Yasak kitabı içerisinde taşıdığı öykülerin atmosferiyle daha yoğun, daha karamsar öykülerdir. Bu kitapta ağırlıklı olarak; kaçış, bunalım, sorgulamalar, varoluş, yalnızlık gibi sorunlar görülmektedir. Yalnızlık teması, kitabın adından da hareketle neredeyse bütün öykülerine sirayet edecek kadar güçlü bir tema olarak okurun karşısına çıkmaktadır. Genel olarak bakıldığında bu kitapta daha karamsar öyküler görülmektedir. Yazarın ilk kitabı olan “Önce Ekmekler Bozuldu” ikinci kitaba göre içerisinde daha renkli öykülerin yer aldığı, hayal ögesinin canlı tutulduğu bir kitaptı. Ancak iki kitap öyle değil. Sanırım, insan büyüdükçe renklerini kaybediyor. Bu durumun sebebinin İkinci Dünya Savaşı’nın etkileri olduğu da söylenebilir. Yazarın yaşadığı dönemde yaşanan “Karatma Geceleri”nin yazarın ruh halindeki etkileri görülmektedir. İkinci Dünya Savaşı’nın bir diğer etkisi ise, insanın kendi varlığını sorgulaması ve kendi hayatını anlamlı kılacak bir arayış içerisine girmeleridir. Oktay Akbal da bir yazar olarak bir insan olarak zaman zaman bunalımlara girmiş, kaçmak istemiş, neyin anlamı neyin anlamsız olduğunu görmek istemiştir. Yazarın yaşadığı iç çatışmalar kendisine dönük olsa da bu

çatışmaların sebebi toplumun bir parçası olan birey gözünden de değerlendirilmektedir. Yazar, anlamın nerede olduğunu aramış, varoluş sorunları üzerine düşünüp yazmıştır. Bu kitabın ana teması olan yalnızlık, bireyin toplum içerisindeki varlığından kaynaklanmaktadır. Tabii, bu yalnızlığın yanında duygusal anlamda bir yalnızlık da görülmektedir. İlk kitaptaki hayal kavramı yerini tamamen hayal kırıklığına bırakmıştır. Bu hayal kırıklıklarının temel sebeplerinden birisi de tabii olarak aşktır. Duygusal anlamda aradıklarını bulamayan, daima aldatılan anlatıcılar yalnızlıktan

kaynaklı derin bir üzüntü yaşamaktadırlar.

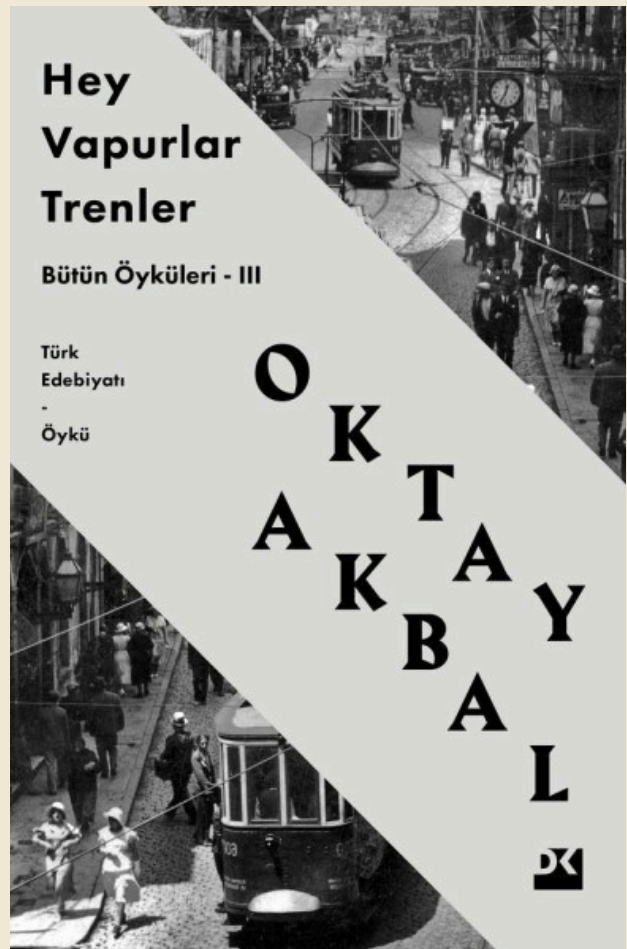
Bu kitap belirli olaylar etrafında dönen öykülerden çok söylev niteliğinde oluşan öykülerdir. Neredeyse her öyküde bir anlatıcı vardır ve anlatıcılar ikiye ayrılmaktadır. İlki, kendisine dönük olan anlatıcıdır. Burada karakter yalnızlığı, acıyı kendi hayatından, kendi duygu dünyasından hareketle anlatmaktadır. İkincisi ise, topluma dönen, topluma bir şeyler söyleyen anlatıcıdır. Her iki anlatıcı da yalnızlığa, mutluluğun ne olduğuna, anlamı nerede aramak gerektiğine dair konuşmalar yapmaktadır. Bu öykülerin dışında içerisinde olay barındıran öyküler de vardır. Bunlar arasında en sevdiğim öykü “Canlılar Cansızlar” adlı öykü oldu.

Bu kitap, yazarın daha olgunluk çaığında, kendisini, hayatını, edebi kültürünü, içinde yaşadığı toplumu gördüğü öykülerden meydana gelmektedir. Bu kitabın en ağır basan özelliği her sayfada yalnızlığa yapılan vurgudur. Bu kitabın nesnesi, belli başlı bir karakter haline gelebilecek olan yalnızlık kavramıdır. Ve bu kitaptaki çoğu öykü, okuruna, muhatabına seslenen bir söylev niteliğindedir.

Hey Vapurlar Trenler, yazarın öykülerinin derlendiği üçüncü ve son kitaptır. Bu kitapta yazarın 1981-2014 yılları arasında yazdığı öyküler yer

almaktadır. Yazar, 2015 yılında hayata veda etmiştir. Bu yüzden bu kitap Oktay Akbal öykücülüğünün son mahsulleridir. Bu kitabın içerisinde yer alan öykü kitapları: Hey Vapurlar Trenler, Lunapark, Ey Gece Kapını Üstüme Kapat, Hücrede Karmen ve Selimiye Bir Yokuştur şeklinde sıralanmaktadır.

Yazarın son dönem öykülerinde çocukluğundan esintiler taşıyan durumlar görülmektedir. Yazar, yaş aldıkça çocukluğunu hatırlamaktadır da denilebilir. Ancak 1940’lardan 2000’lere kadar bakıldığında yazar bir an olsun yazmaktan vazgeçmeden

eserler vermeye, yazmaya da devam etmiştir. Bu öyküler zaman zaman geçmişe, zaman zaman ise topluma dönüktür. Yazar, yazmaya dair istikrarını kaybetmeden yazmaya devam etmiş, öykülerinde de yazmaya olan düşkünlüğünü dile getirmiştir: “Bir romanda yaşıyor gibiyim. Hepimiz bir roman kahramanınız, gerçekte biri çıkıp yazmalı öykülerimizi.” sözlerini söylemektedir. Kendisini roman kahramanı olarak gören yazar, kendi öyküsünü yazma işini de gerçekleştirmiştir. Belki de yazar, yaşamının sonlarına doğru çocukluğunu hatırlayarak hayatının kişilerini ölümsüzleştirmek istemiştir. Öykülerinde mekan İstanbul’dur. İstanbul dışında yazılmış sayılı öyküsü bulunmaktadır. Hey Vapurlar Trenler adlı öyküsünde İstanbul’un geçirdiği dönüşümü anlatmış, bu öykünün ismini de kitabın adı olarak kullanmıştır. Yazarın kendisini, dış mekanı yani İstanbul’u anlattığı öykülerinin yanında hitabet gücü yüksek, öykü dilinden kabul etmek gerekir ki uzak, siyasi düşüncelerinin yer aldığı yazıları da bulunmaktadır. Doğruluk, toplumun değerleri, adalet gibi konular bu yazıların ana temasıdır. Siyasi, toplumsal düşüncelerinin yer aldığı öykülerinin yanında mensur şiirler de kitabında yer almaktadır. Zaten, yazarın zaman zaman şiire kayan bir anlatımı da

görülmektedir.

Kitabın sonuna gelirken yazarın öykülerinden hareketle onun hayatını okuyor gibiyim. İlk aşkı, okuduğu Fransız okulu -okullardan ve eylül ayından nefret etmesine neden olmuş-, çocukluk arkadaşları, çini soba, babası... Anlatılan her bir detay, her bir kişi farklı öykülerden tekrar okurun karşısına çıkmaktadır.

Yazarın öykü anlayışını şu sözleriyle aktarabilirim:

“Yalnızlık Bana Yasak’ demişti genç bir yazar. Daha çok gençken, toyken... Yalnızlıktan korkmak, kalabalıkla birlikte olmak, sevenlerle, sevilenlerle. Bir gençlik umududur. Bir şarkıdır. ‘mazi’dir, ‘özleyiş’tir, varla yok arası ‘bir an’dır.’”

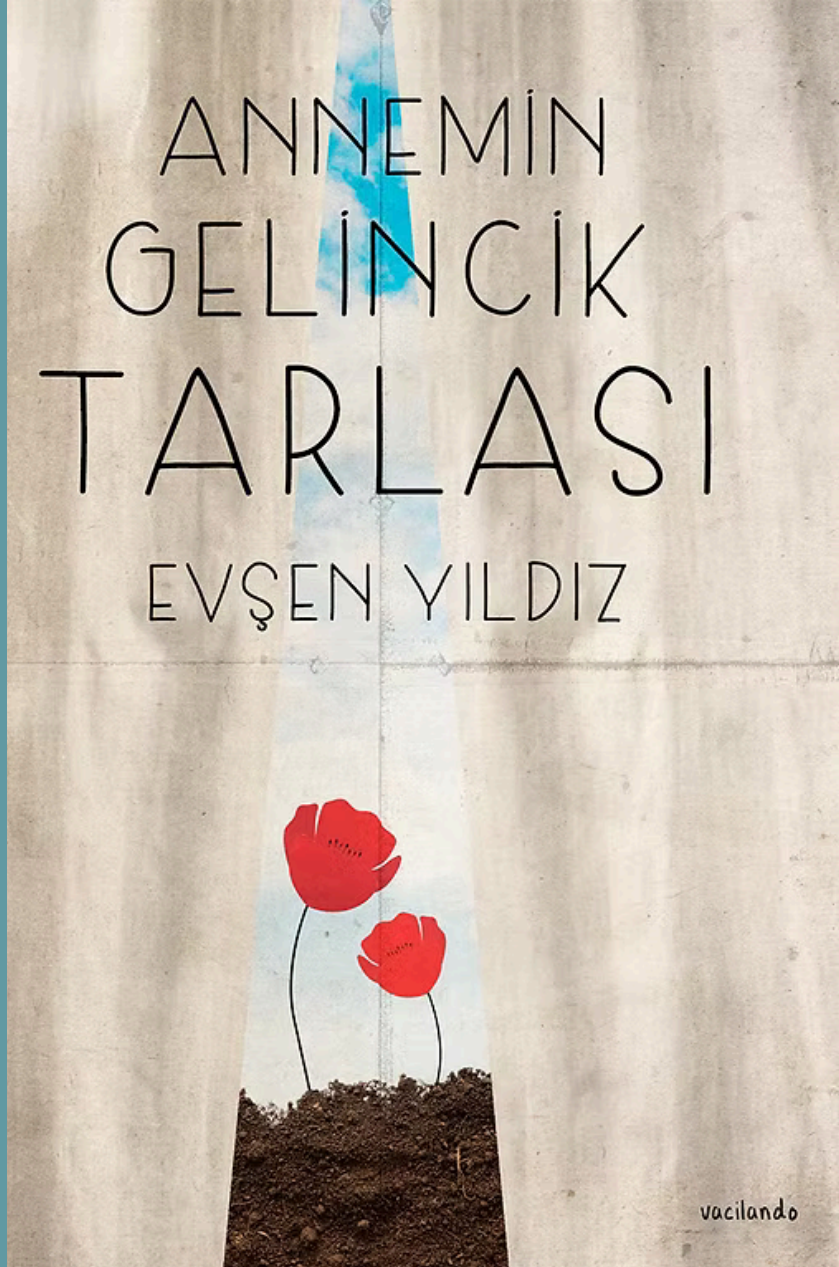
Yazarın edebi görüşünü en iyi anlatan alıntı, bizzat onun sözleri. Oktay Akbal’ın öyküleri anlık olarak gelip giden anılardan oluşmaktadır. Öyküleri genellikle üç beş sayfa aralığında değişen yazar, “an”ların öykücüsüdür.

Gölgede kalanlar serimizin bir dahaki yazarında görüşmek dileğiyle...

ANNEMİN GELİNCİK TARLASI

YAZAN:
EVŞEN YILDIZ

İlk ve şimdilik tek öykü kitabım Annemin Gelincik Tarlası, adını aynı adlı öyküden alıyor. Ve bu öykü kitaptaki en gerçeğe yakın öyküdür, diyebilirim. Öykülerimi okuyanlar bilir ki bazılarında tekrar eden motifler gerçek hayata birer gönderme olabilecek kadar inatçıdır. Yani hayat bir şekilde sızıyor öykülere. İşte gerçeğe kurgu arasındaki çatlağın en çok açıldığı öyküm “Annemin Gelincik Tarlası”.

Kimi zaman başı sonu daha yazmadan kafamızda canlanır öykünün, ne anlatacağımızı bilerek başlarız yazmaya; kiminde bir duygu, bir söz, bir benzetme ekseninde yazdıkça genişler. Bu öykümde, fitili ateşleyen, bir anıydı. Annem, ölümü gelincik tarlasına benzetip kucığıma kocaman bir metafor bıraktıktan aylar sonra öldü. Bu benzetmeyi, günlüğümde bir anı olarak kalamayacak kadar güzel buluyordum; bir öyküye dönüşüp başkalarına da ulaşmalı dedim ama nasıl? Bu anıyı bir öyküye dönüştürürken gerçeklikten ödün vermenin dengesini kaybetmemeye ve kurgunun odağında o anıyı tutmaya çalıştım. Kısacası yazdım ve sildim birkaç kez.

Başka bir zorluk da annenin ölümü gibi ajitasyona müsait bir konuyu fazla romantize etmeden bir öykü kalıbına sokmaktı. Orada da denge kurmak için biraz soğuk bir atmosfer yaratmaya çalıştım. “Böyle şeyler yalnız filmlerde oluyor”, bu nedenle öykünün kilit cümlesi olsun istedim. (İşin tuhafı, öyküde “yalnız filmlerde oluyor” sözüyle gerçeklikten uzak olduğu vurgulanan iki

olayı da gerçek hayatta yaşadım.) Yine dengeyi sağlamak için ölümün karşısına hayat’ı koymayı denedim ve öyküyü bir pazarda başlattım.

Öykü bitip de uzak bir gözle tekrar okuduğumda gördüm ki kahramanımın ölümle bir derdi yok, yaşarken söylenmeyen sözlere, edilmeyen vedaya takılıp kalmış. Aslında kitaptaki diğer öykülerde de hâkim olan “iletişimsizlik” ve onun yarattığı gerilimin bu öykünün de temel meselelerinden biri olması öykünün daha çok içime sinmesine vesile oldu. Artık anlatılanın annemden ve benden bağımsız bir yerde durduğuna, bir anı değil de gerçekten bir öykü olduğuna inandığım zaman noktayı koyabildim.

Son olarak bu öykünün hayatımdaki yerine dair kişisel bir şey paylaşmak isterim: Annemin bana bu metaforu hediye etmesi, benim bu öyküyü yazmam ve sonra öykü kitabıma adını vermesi... bütün bunlar -hiç planlamamış olsam da- yıllar önce kurduğum bir hayalin devamı gibi gelişti. Hayatı boyunca zorluklarla mücadele etmiş, şikâyet etmek yerine hep güzelleştirmiş ve kolaylaştırmış annemin hayat hikâyesini yazmak istedim lise yıllarında. Adı da annemin gül bahçesi olacaktı; çünkü annemi en iyi anlatan benzetme çorak toprakta gül yetiştiren bir kadını andırmasıydı. Yıllar sonra Annemin Gelincik Tarlası’nı elime aklınca inandım; bazı tevafuklar sadece filmlerde olmuyor.

Ekmek Arası Lagos: Baran Arslan ve Toplumcu Gerçekçi Öyküleri

HAZIRLAYAN:
KEVSER ÖZDAMAR

Baran Arslan yazar, öğretmen, eğitim gönüllüsü ve uluslararası proje yazarı. Aynı zamanda Ekmek Arası Lagos adlı öykü kitabının da yazarı. Kitabın sadece adı bile dikkatleri üzerine çekmeye yetiyor. Eller arama motoruna “Lagos balığı” yazıyor ve bu balığın alametifarikasına ulaşmaya çalışıyor. Akdenizliler bu konuda biraz daha bilgili nitekim bu balık, Akdeniz ve Ege'nin incisi olarak da biliyor. Kilogram fiyatı da dudakları uçuklattıktan sonra gözler tekrar kitaba yöneliyor ve “neden ekmek arasında” sorusunun cevabını arıyor. Biz de bu cevabı kendi

zihnimizin yettiğince aradık, bulduklarımızı siz değerli okurlarla paylaşmak istedik.

Ekmek Arası Lagos, birçok öyküden oluşan bir kitap. Bu öykülerde ekmeğin arasına indirgenen tek şey Lagos balığı değil, değerinden uzaklaşan ve yabana atılan birçok yaşama da el uzatıyor öyküler. Yazarın toplumcu, kimi zaman natüralist ve çoğu zaman da realist tutumu, öyküleri dünyanın atmosferinden dışarı çıkarmıyor, adeta yeryüzüne ayak basıyor öyküler. Nitekim “Bir Mendil Neden Kanar”

öyküsü, Ümit Kaftancıoğlu Öykü Yarışmasında da ödüle layık görülmüş. Kitabın son öyküsü olan bu öykü hakkında söyleyeceklerimizi en sona saklıyor ve değerlendirmemize “Arap Yaşar” öyküsüyle başlıyoruz.

En kaba tabirle bir baltaya sap olamamış bir balıkçı Arap Yaşar.

Üstelik alkol bağımlısı. Bir ayyaşın sözlerini kim ciddiye alır? Oysa öykü, toplumculuğu genel kanaatin seçtiği bireyler bazında işlemiyor, toplumun her renginin kendi içindeki buhranlarına eğiliyor. Birçok öyküde ağır eleştirilere muhatap olan sanayileşme, bu öyküde Arap Yaşar’ın tek kişilik savaşıyla kendini gösteriyor. Fakat bu başkaldırı, bir ayyaşın teknesinde alaboraya gidiyor.

Arap Yaşar öyküsü, kitaptaki diğer öyküler olan Fasulye, Azime öykülerinde de olduğu gibi aile kavramının üzerine eğiliyor. Türk toplumunun ısrar kıyamet “aile” kavramının altını çizdiğini biliyoruz. Fakat bu kavramın hangi pencerelere açıldığını bilemiyoruz. İşte yazar, bu pencerelerden birkaçını açıyor bize öykülerde. Yazar, bu toplumsal ünitenin birbirine kan ve vicdan ile bağladığı insanları velakin gerçek ile duyguların bıçağıyla da bu bağı nasıl da kesmeye çalıştığını ortaya koyuyor. Aslında hayatın ikilemine, cevapsız soruların arasına atıyor okuru. İşin içinden çıkmak, tek kişilik uğraşla

mümkün olmuyor. Şu halde yazarın okura daha çok okumasını teşvik ettiğini rahatlıkla söyleyebiliriz.

Sırada kitaba adını veren öykü “Ekmek Arası Lagos” geliyor. Yine bir balıkçıda geçiyor hikâye. Lokanta sahibi Şair Baba, etrafına toplaşan balıkçı avaneleri ile bir kenar mahalle dükkanı işletiyor. Fakat bir yandan Şair Baba, bu mekanı kendi nezdinde nezih bir yer yapan “Lagos” balığına epey düşkün. Çat kapı gelen müşteriler, bu balıktan sipariş edince yüzünde güller açıyor Şair Baba’nın. Fakat mekanın tabağını çatalını kullanmayı bırakın masasına oturmaya imtina eden müşteri güruhu, Lagos’u ekmek arasında istiyor. Şair Baba şaşkın, ekmeğin arasına koyduğu dürümlerle müşterileri ararken asla bir burjuvaya denk olamayacağını anlayamıyor.

Kitap, bireylerin iç savaşları, bireylerin toplumla savaşları ile devam ederken “Kamu Spotu” isimli öyküde bir aksama yaşıyoruz. Belki eleştirebileceğimiz en önemli aksaklık bu öyküden kaynaklanıyor. Biraz önce belirttiğimiz üzere birçok öyküde sanayileşmenin kirli yüzünü eleştiren yazar, bazılarında sadece gölün kenarındaki termik santrali betimleyerek doğadaki bir yabancının varlığını bize hatırlatıyor ve gerçekten güzel bir iş çıkarıyor. Fakat Kamu Spotu öyküsünde bunu edebi bir

dilden uzak bir üslupla yazması, belki bir deneme ya da bilgilendirme yazısı gibi okumamıza neden oluyor hikâyesini. Elbette bu öykünün son cümlesiyle yazar vurucu bir mesaj veriyor fakat bu mesaj, kısa bir öyküyü kurtarmaya yetmiyor.

“Terlik” öyküsünde “Kafamın içinde gezinen onlarca insanı sokağa dökmek için yürüyüşe çıktım.” cümlesi, kitapta dikkatimi en çok çeken ifade oldu. Bulanık bir dimağda uçuşan düşünceleri bir devrimci edasıyla sahiplenmiş kahraman, bu kitabın belki de en büyük dava adamı. Davası her ne kadar kendi zihni ile olsa bile.

Gerek Stres gerekse de Fasulye öykülerinde ve diğer öykülerde yazarın natüralist betimlemeleri göze fazlaca çarpıyor. Bu ayrıntıların insanı rahatsız edecek derecede doğalcı olmasını eleştiriyorum. Çünkü sanatın bir estetik bütünü olduğu ve estetiği zedeleyen unsurların çoğalmasıyla sanatın da kirlendiği düşüncesindeyim. Bu, her ne kadar öznel bir bakış açısı olsa da natüralizme yöneltmiş bir eleştiri olarak da değerlendirilebilir.

Musa ile Nesrin ve Bir Mendil Neden Kanar öyküleri ise kitaptaki en vurucu öyküler. Çünkü yaşamın zıt ucu olan ölüm temasına değiniyorlar. Üstelik biri vuslat hayali biri de ekonomik anlamda geleceğini kurtaracak olmakla kandırılan iki ayrı gencin

hikâyesini işliyor. Yine toplumun gözleri önünde gerçekleşen fakat dillerin ucuyla söylenmiş bir “vah vah” ile geçirilen olaylar bunlar. Bu iki saniyelik âhın yerini yazar, iki öykü ile dolduruyor. Böylece kitap aslında mezar taşı olmayan kabirlerin başında cesetlerin ismini haykırıyor. Baran Arslan, akıcı, sade ve kurnaz betimlemelerle donattığı üslubuyla adeta söyleyecekleri olan bir filozof olmanın hakkını veriyor. Topluma sahip çıkan bir okur iseniz sizleri de yazar Arslan’ın bu dinletisine davet ediyoruz.

ÖYKÜMEN KÜTÜPHANE

HAZIRLAYAN:
YAKUPHAN GÜLEÇ

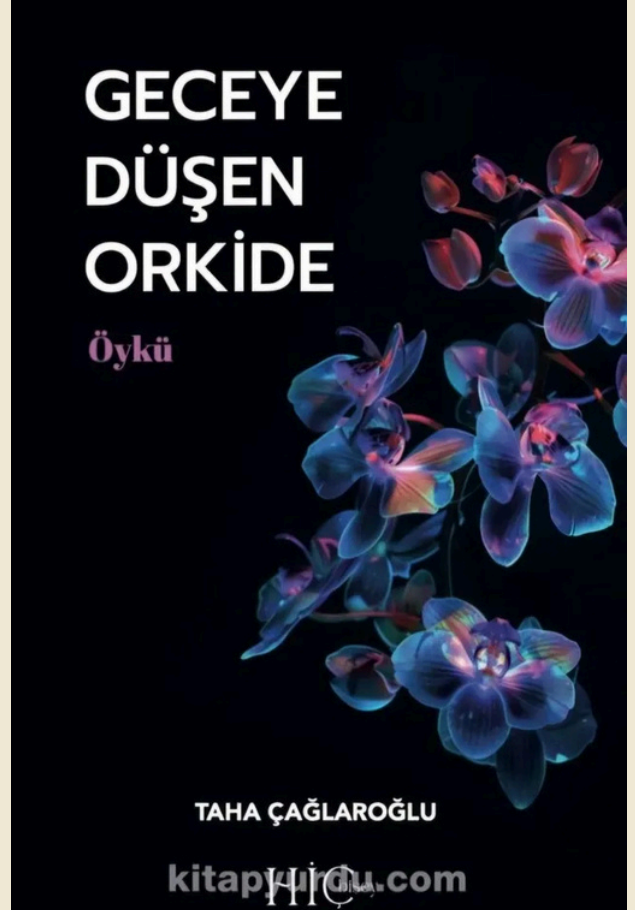

Taha Çağlaroğlu-Geceye Düşen Orkide

Taha Çağlaroğlu, ilk öykü kitabı Son Gün Fotoğrafhanesi'nden sonra, Geceye Düşen Orkide'yle, tahkiye yolculuğunu derinleştirerek sürdürüyor. Bir şairin öyküleri bunlar. Hem kendi kişisel tarihinin diplerinde yatan anılardan hem de muhayyilesinde kurduğu olay ve imajlardan besleniyor Çağlaroğlu. Capcanlı, içten, samimi bir dille konuşuyor; bize bu toprakların ruhunu, bu ruhu taşıyanların öykülerini anlatıyor.

Aşına çehreler, karşımıza çıkıyor öykülerde. Hattatlar, şairler, edebiyat ve vicdan nöbeti tutanlar, acı çekenler, çocukluğundan, ilk gençliğinden, sonraki dönemlerden tanıdığı, sokakta gördüğü, hayalinde ürettiği, kitaplarda karşılaştığı insanlar, Çağlaroğlu'nun büyülü anlatımıyla bir araya gelip yeniden varlık kazanıyor. Bazen şair dostun ifadesiyle, “tenine değip geçen / değmeyip delip geçen” bir acının damlaları dökülüyor kâğıda, bazen bir ruh ışımasının ani parıltısı... Anlaşılan Taha Çağlaroğlu'nun bize daha anlatacağı çok hikâye var. Geceye Düşen Orkide, modern öykü dağarımıza değerli bir katkı sunuyor.

Sadık Yalsızuçanlar

Taha Çağlaroğlu, Geceye Düşen Orkide, Hiçbişey Yayınları.

Kevser Özdamar-Körfezde Bir Çay

Öykümen Edebiyat editör ve yazarlarından Kevser Özdamar'ın geçtiğimiz aylarda şiir türünde bir eseri yayınlandı. Öykücülüğü ve inceleme yazılarıyla da tanıdığımız yazarımızın şair ruhlu olduğu anlatımlarından hissedilmekteydi.

“beş bahar yaslanmış hüznün kara aynasına

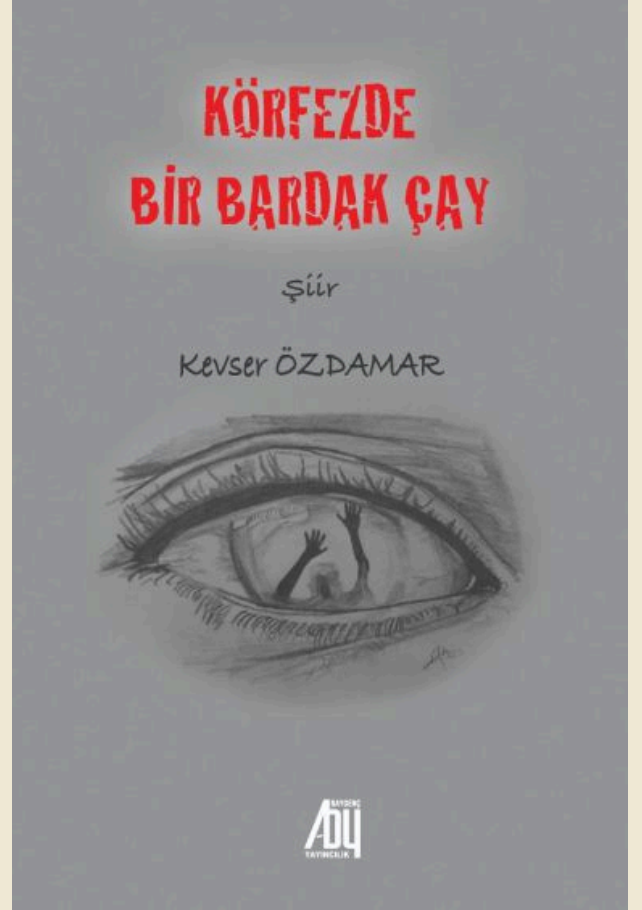
beş hazan dayanmış zülfün dumanlı dağına

duman ki dağılmış ipek tellerde yürüyor

bir ahu ceylanı kervanlara götürüyor”

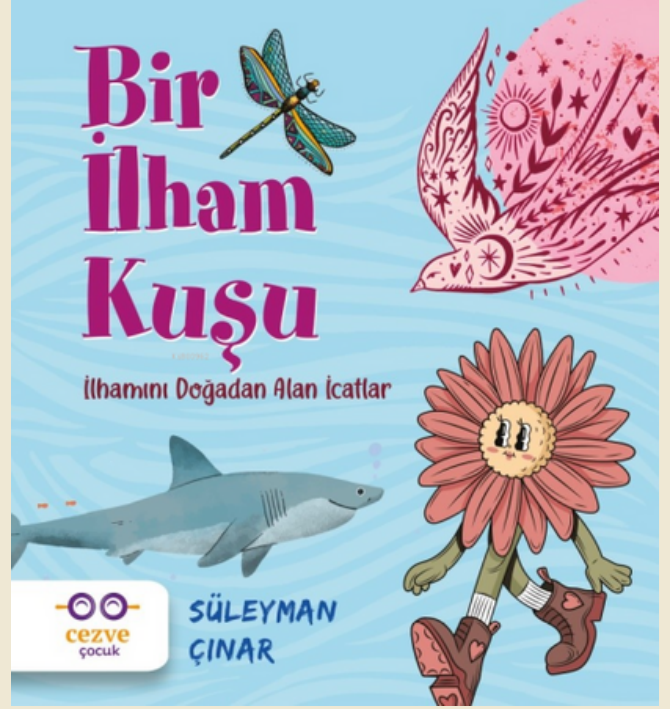
demiş şair mısralarında. Çiçeği burnunda bir şiir kitabı bizleri bekliyor.

Üç bölümden oluşan kitapta son bölüm; arada notlar tuttuğumuz gibi kısa dizelerden oluşmakta. Bazen bir sözcük birçok düşünceyi çağrıştırır bu bölümde de bunlar vardır. Şiire uzun zamandır zaman ayıran şairin artık okurlarla buluşmak vakti ve bir bardak çayın deminde saklı sözcüklerin gizemini çözmek vaktidir.

Kevser Özdamar, Körfezde Bir Bardak Çay, Baygenç Yayıncılık.

Süleyman Çınar-Bir İlham Kuşu
Dergimiz yazarlarından Süleyman Çınar'ın, öğrencileri için yeni bir çocuk kitabı daha yayınladığının müjdesini vermek isteriz. İlhamını genç dimağlardan alan yazarımız bu kitabında yeşil, sarı, mavi ve kahverenginin tonlarıyla boyanmış, keşif dolu bir yolculuğa çıkarıyor okurlarını. Dağlar, denizler, ormanlar ve rengarenk manzaralar bizi bekliyor. Becerikli hayvanlar, her biri farklı özellikte bitkiler, canlı ve cansız varlıklar bizimle tanışmak için sabırsızlanıyor. Bu yolculukta canlıların özel güçlerini keşfeden ilham avcılarına eşlik edeceğiz. Onların yaptıkları icatları görünce gözlerimize inanamayacağız. Meraklı meraklı başımızı kaşıyacağımız, bol bol düşüneceğimiz, ağzımız açık kalıncaya kadar hayret edeceğiz, her sayfadan ilham toplayacağımız eğlenceli bir ava çıkacağız. Peki, ilham nedir? Ağaçta mı yetişir, markette mi satılır yoksa internetten sipariş mi vermek gerekir? Bu ilham avcıları da kim ve nasıl ilham avlıyorlar? İlham avcısı olmanın bir yolu var mı? İcatlar hangi ilhamla icat edildi? Büyük icatlar yapan ilham avcıları bu fikirleri nereden ve nasıl buldular? Tüm bu soruların cevapları ve daha fazlası satırların arasında sizi bekliyor! Bu yolculukta bol bol düşüneceğiz, hayret edeceğiz,

Süleyman Çınar, Bir İlham Kuşu, Cezve Çocuk Yayınları.

Öykümen Sözlük

HAZIRLAYAN:
EZGİ DALAN

yunus emre çavuş

Organik Birlik

“Bir edebiyat eseri, yazarından, okurundan ve yazıldığı tarihin toplumsal ve tarihsel koşullarından bağımsız, kendi başına yeterli olan, kapalı, dilsel bir düzendir. Görüldüğü gibi biçimci bir tanımdır Yeni Eleştirisi’nin önerdiği. Nasıl bir şeydir bu düzen? Biçimcilikte bu düzene genellikle ‘organik birlik’ gibi bir ad verilir ve kabaca şöyle tanımlanır:

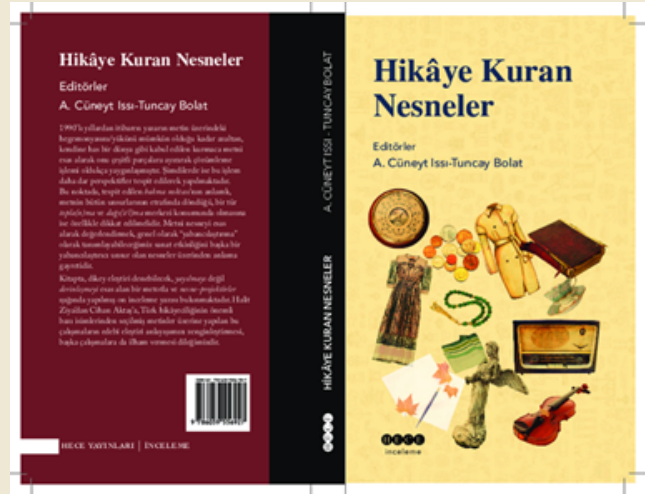
‘Eserdeki her ögenin ve bağıntının eserin kendi değeri için gerekli olması; gereksiz hiçbir ögenin ve bağıntının bulunmaması ve bunlardan her birinin yalnız kendi hesabına rol oynamakla kalmayıp diğerlerini de etkilemesi ile sağlanan düzene organik birlik denir.’”

BERNA MORAN

Edebiyat kuramları ve eleştirisi

Berna Moran, Edebiyat Kuramları ve Eleştirisi, İletişim Yayınları.

Berna Moran, Edebiyat Kuramları ve Eleştirisi, İletişim Yayınları.

Nesne ve Edebiyat

“Nesne, en geniş anlamıyla özne’nin karşıt kutbunda bulunan şeydir. Bu yönüyle, canlı ve cansız tüm varlıkların tümü, insan karşısında nesne konumundadır. Kavramın bu kitaba esas teşkil edecek olan yaygın anlamı ise, ‘bir ağırlığı, maddesi ve hacmi olan her türlü cansız varlık’tır. İşlevi, kullanıldığı yere ve özneye göre farklılaşan nesnelere yüklenen kültürel, tarihi, dini ve kişisel (psikolojik) anlamlar, hem gerçek hayatta hem de kurmaca eserlerde nesnelerin önemli bir yer tutmasına neden olur. Dolayısıyla, nesne ve edebiyat arasında, araştırmacının objektifini yönlendirmesini gerektirecek anlamlı bir estetik bağlantı vardır. Bu bağlantı üzerine söz söyleyebilmek, elbette ancak kapsamlı bazı analizlerle mümkündür. Bir giriş yazısı ekseninde bu tarzda analizlere girişilemeyeceği ise ortadadır. Fakat, okurların zihninde bu bağlantıyla ilgili genel bir kanaat oluşturmak için kısa değerlendirmeler yapılabilir.”

Mehmet Emin Ünal – 5 Ekim 2024 Rami Kütüphanesi

Yansımalar

Cam parçası yatağında 7 renk, birden sohbet etmeye başladı.

Kırmızı:

–Ben yara olmaz idim, gülün dikenini olmasa.

Turuncu:

–Ben kasımda yanmaz idim, yaram derin olmasa.

Sarı:

–Ben güzeli sevmez idim, gün başıma doğmasa.

Yeşil:

–Ben yola serilmezdim, yol güzelin olmasa.

Mavi:

–Ben ümidi boğmaz idim, sular bana bakmasa.

Lacivert:

–Ben karaya çalmaz idim, ümit kırık olmasa.

Mor:

–Ben saraya girmezdim, eller kara olmasa.

Camın yerdeki gölgesi dayanamadı, daha fazla susamadı:

–Ben halime şükrederdim, ışık bana da uğrasa.

Kevser Özdamar

Umut Belki de Gelecek Sayfadadır

Nazlı Sakallı

(Sözlerime başlamadan önce şunu belirtmek isterim ki yazacaklarım çok duygu dolu olabilir çünkü bunun aksi maalesef Hatay'dan çıkacak bir yazı için mümkün değil)

Her yerde her zaman eğitim.

Yazıma Yılmaz Erdoğan'ınşirinde geçen cümleleriyle başlamak ve zor şartlarda edindiğim tecrübelerle eğitimin her yerde var olduğundan bahsetmek istiyorum:

“Her şey yapılabilir

Bir beyaz kağıtla

Uçak örneğin uçurtma mesela

Altına konulabilir

Bir ayağı ötekinden kısa olduğu için

Sallanan bir masanın

Veya şiir yazılabilir.”

demiş, Yılmaz Erdoğan. O kadar haklıymış ki meğer ne çok şey yapılabilirdiymiş bir kağıtla. Ben ve öğrencilerim depremden hemen sonra elimizdeki imkansızlıklardan dolayı bunu anlamıştık. O yüzden Yılmaz Erdoğan'ın bu şiiri artık bana hep o deprem sonrası yaptıklarımı hatırlatmaya başladı. Uzun bir süre hiçbir materyalimiz olmadan sadece

*bir kağıtla her gün yapabilecek
bir şey buluyorduk. Bir gün maske
yapıp drama çalışması yapıyor,
diğer gün origamiler yaparak
kendimizi dünyadan
soyutluyorduk. Büyük yaş
grubum eline kalemi aldığı an da
durmadan yazılar yazıyor,
resimler çiziyordu.*

*Tek materyalimiz olan kağıt, resmen her gün
yaratıcılığımızı geliştirmişti. Kağıtla bu kadar
çok şey yapabiliyor olmamız beni de
şaşırtıyordu. Çoğu insan için boş kağıt parçası
denilen şey bizim hayatımızın baş rolündeydi.
Küçük konteynırımızda kendimize resmen
bambaşka bir dünya kurmuştuk. Ben,
öğrencilerim, anneleri ve hayal gücümüz... O
kadar umut dolu bir dünyaydı ki orası her
birinin gözlerindeki ışık dünyayı aydınlatmaya
yetiyordu.*

*En güzel yaratıcılık imkansızlık anlarında
ortaya çıkıyordu. Yaptığımız her etkinliği
duvara yapıştırıyorduk fakat her yağmur
yağdığında sınıfımız su geçirdiği için
etkinliklerimiz bozuluyor ve biz yeniden
başlayıp başka şeyler yapıp yapıp duruyorduk.
Bazen bir parkta, bazen yeşillik bir yerde,
bazen sınıf önünde her yerde yapacak bir
etkinlik buluyor, eğleniyorduk.*

Bir gün çocuklardan birinin şu cümlesi dikkatimi çekti; “Herkes kutusuna geçsin çok ses yapıyorsunuz.” Önce anlayamadım sonra ona sorduğumda evlerinden bahsettiğini anladım. O küçük çocuğun dünyasında kutular artık evdi. Sınıflar, işyerleri hepsi birer kutuydu onun için. Bir gün sınıfa girince en sevdiğim kutu burası demişti. Eğitimin ve yaşamın konteyner hayatında devam etmesi hepimizde değişik izler bırakmıştı. Deprem bizden çok şey alsada bize çok şey kattı. Hayatın alma verme muhasebesine pek aklım ermez ama en umutsuz olduğumuz anda bile: “Umut belki de gelecek sayfadadır” diyerek yarınlara yüklediğimiz beklentilerle yaşamaya devam ettik. Belki başkasının karamsar dünyasında, yarınına umut olurum diyerek çocuklarla kurduğumuz konteyner kütüphanenin duvarlarına bu yazıları yazmadan geçememiştim.

Geçirdiğimiz bu zorlu süreçte şartlar ne olursa olsun: “Eğitim her koşulda her yerde devam etmeli!” diye düşünüyordum. Bu süreçte anladım ki eğitim; yalnızca dört duvar arasında değil, yaşamın her alanında ve her anında gerçekleşebilen bir süreçtir. Bireylerin hem psikolojik, hem de sosyal iyileşme süreçlerini hızlandırma da önemli rol oynar. İnsan hayatının temel taşlarından biri olan eğitim, yalnızca akademik bilgi sunmaktan öte bireyin hayatını anlamlandırmasına, topluma faydalı bir birey olmasına hizmet eder. Deprem bölgesinde çocuklarla geçirdiğim zaman, çocukların oyun oynarken öğrenmesine, bir hikaye dinlerken empati kurmayı ve iletişim becerilerini geliştirmesine yakından şahit oldum.

Bulunduğumuz şartlar çok zor olsa da eğitimin yalnızca bir araç değil, bir yaşam şekli olduğunu anlamıştım. Eğitim her yerde olabilir; bir parkta, bir konteyner sınıfta, bir doğa yürüyüşünde... Çünkü eğitim, çocuğun merakına ve öğretmenin rehberliğine dayanan bir yolculuktur. Benim bu konteyner sınıfımdaki görevim bu yolculuğu her koşulda keyifli ve verimli kılmaktı. Geçirdiğim en güzel yolculuğa sevgilerimle.

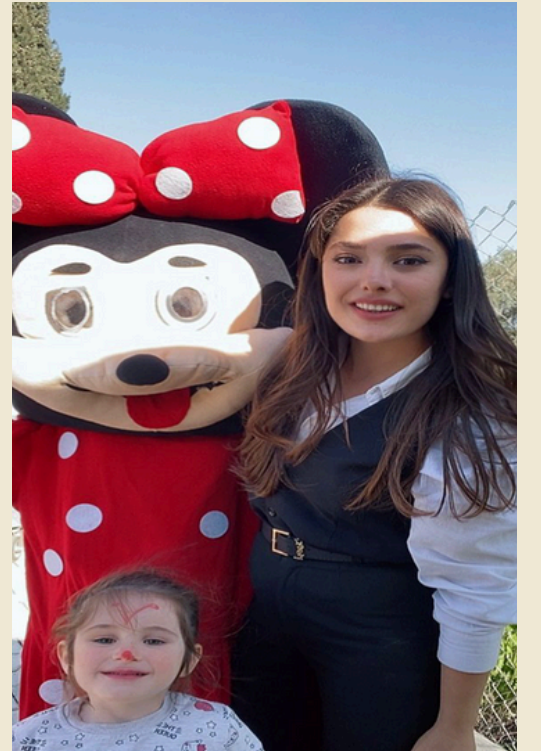

*“Her şey yapılabilir
Bir beyaz kağıtla*

*Uçak örneğin uçurtma mesela
Altına konulabilir
Bir ayağı ötekinden kısa olduğu için
Sallanan bir masanın*

Veya şiir yazılabilir.”

ÖYKÜMEN

İKİ AYLIK ÇEVİRİM İÇİ ÖYKÜ DERGİSİ

